

evangélikus

81. évfolyam, 1. szám.
2016. január 10.

élet

Kéthetente megjelenő magazin | evangelikuselet.hu

Hívőnek maradni mindvégig

Riport a nyírségi tanyavilág
evangélikusairól **18. oldal**

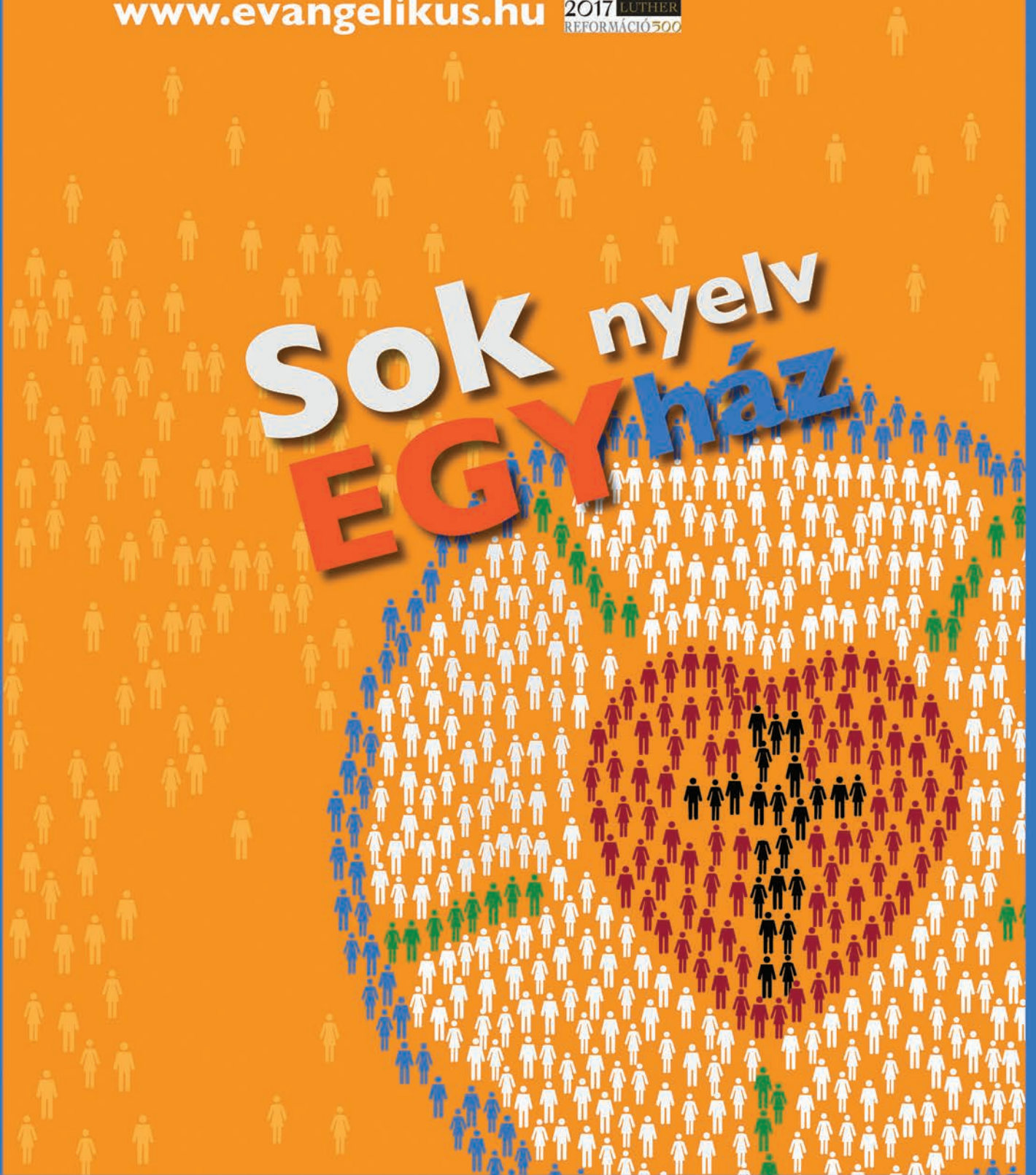
2016

Reformáció és nemzet

www.reformacio500.hu
www.evangelikus.hu

Sok nyelv
EGY ház

Küldetésünk – nem csak vízkeresztkor

Az Evangélikus Külmisziói Egyesület (EKME) 2014 óta évente meghirdeti vízkeresztől húsvétig tartó adománygyűjtő akcióját. A gyűlekezetek egy-egy bibliaórai

perselypénzük felajánlásával segíthetik az egyesület Kenya egyik nyomorregyében végzett szolgálatát.

Imahét a Krisztus-hívők egységéért

Egy héttel az Aliansz-imahét után, január 17-én veszi kezdetét az idén a másik nagy ökumenikus világszervezet által ugyancsak évente szervezett imahét a

Krisztus-hívők egységéért. A 2016. évi programot a lettországi keresztény közösségek állították össze.

Jutalom és feladat kereszténynek lenni

„A nőknek nem az a dolguk, hogy ugyanannyi pénzt keressenek, mint a férfiak. Én így érzem” – mondta az Echo Tv-nek december 14-én adott interjújában

Kovács Ákos. Református testvérlapunk munkatársa a szegedi Tágas Tér Fesztiválon beszélgetett a keresztény körökben sem egyöntetűen értékelt énekessel...

81. folytatás

Hogy az új formában megjelenő Evangélikus Élet első számának kézhezvételekor az olvasók vagy a szerkesztők szorulnak-e rá inkább az Úristennek – a 2016. év választott igéjében is fókuszba állított – vigasztalására, az még kérdés. Hiszen e sorok írásakor még magunk sem tudjuk, milyen is lesz kézbe venni e magazint; milyen lesz a negyvennégy oldal illata, tapintása, átszűrődik-e a korszerű tálaláson a munkatársak szolgáló szándéka...

Kétségtől üzenetértékű a megújult Evangélikus Élet első számának címlapján Stiller Ákos zseniális fotográfiája, amely a haldokló nyírségi bokortanyák evangélikusairól szóló riportot illusztrálja. Közhely vagy sem: a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára készüljék egyházunk számára létkérdés, hogy a fiatalabb generációk (újra?) rátaláljanak evangélikus identitásukra...

Érdeklődést kelteni lapunk iránt az ifjabb korosztályokban – ugyanakkor a megújult „csomagolással” nem elriasztani hűséges, ám többségükben a nyugdíjkorhatárt rég átlépett előfizetőinket. E kettős szempont jegyében igyekszünk „két hétről két hétre” megfelelni a kívánalmaknak, a közbülső hetekben pedig a régi EvÉlet formátumával megegyező, négyoldalas hírlevélben gondoskodni arról, hogy az egyházunk naponta frissülő internetes hírportálját nem látogatók az eseményeket illetően se maradjanak tájékozatlanok. Szó se róla, izgalmas kihívás előtt áll szerkesztőségünk, pontosabban egyházunk médiamunkásainak Evangélikus Információs Szolgálat néven hadrendbe állított csapata.

Keresztény orgánum beköszöntő írása mi mással érhetne véget, mint az Úristen segítő kegyelmébe való bizakodás rögzítésével? Ez a bizakodás azonban – számunkra – oly természetes, mint a levegővétel. Maradjon hát a végső címzett az olvasó: kívánjuk és kérjük, hogy olvasóink osszák meg észrevételeiket, véleményüket szerkesztőségünkkel! Azt ugyan nem ígérhetjük, hogy minden javaslatot megvalósítunk (lehetnek egymással ellentétesek is), de azt igen, hogy minden javaslatot lelkiismeretesen mérlegelünk. Hogy is szól a trendi szlogen: Köszönjük, hogy bennünket választottak!

● T. PINTÉR KÁROLY főszerkesztő

Hívőnek maradni... – Mi lesz veled, tanyavilág?

„Itt a környéken azért általában evangélikusok vagyunk, bár most már azért keverednek. Most már kevesebbet járunk templomba, valamikor nagyon sokat mentünk biciklin is, meg kocsin is, de most ide járunk az istentiszteletra, ha jön a lelkész úr házhoz. Meg van a rádió meg a tévé, és azt meghallgatjuk, megnézzük. Mindegy, milyen vallás, ha Istenről beszél, meghallgatom mindet. Minálunk ebből sosem volt veszekedés, pedig apám görögkatolikus volt, anyám evangélikus.”

Amikor meg(e)tettétek...

Mindig is zavart engem Jézus félre-magyarázhatatlan mondata. Ott állunk majd az utolsó ítéletkor, és ő a lecsúszottak, a gyengék meg a bűnözők iránti szolidaritásomról beszél. Miért nem azt kérdezi, hányszor voltam templomban, hiszen papgyerekként és lelkészként zavarba ejtően nagy számot tudnék mondani. Miért nem arról érdeklődik, hogy hány gyereket vittem nyaranta táboroztatni, vagy hogy mennyi időt töltöttem bibliaolvasással, imával? Pont a nyomorultakkal szembeni jó cselekedeteket veszi elő!...

Ez az ítélezés nem tűnik túl igazságosnak – csak hogy ez az igazság. A hit gyümölcseit keresgéli Urunk életünk fáján, nem pedig az ágakban vagy az erős gyökerekben akar gyönyörködni. Emiatt pedig újra és újra hatalmába kerít minket a bizonytalanság, hovatovább a lelkifurdalás, melynek enyhítése érdekében rohanás közben néha dobunk egy kis alamizsnát az arra jövő koldusnak, esetleg felhívjuk az adományvonalat. Többre se időnk, se módunk nincs.

Örültem, amikor tavaly december első napjaiban megkeresett minket a Baptista Szeretetszolgálat azzal a kéréssel, hogy osszunk velük meleg ételt a mi kis falunkban, Domonyban. Ők helybe hozzák az ételt, mi biztosítjuk a kiosztáshoz szükséges helyet és „emberi erőforrást”. Csak azt tudtam nekik mondani, hogy ha lesznek a gyülekezetünkben lelkes önkéntesek, akik jelentkeznek erre a nemes feladatra, akkor nekilátunk.

Azért voltam ilyen óvatos, mert a hagyományos népegyházi kegyességnek jellemző módon nem tartozik alapfeladatai közé a helyi szegények megse-

gítése. Sok hívónkról tudom, hogy magánemberként időről időre különböző módon támogatja a környezetében élő rászorulókat, de falusi gyülekezetekben csak ritkán növekszik ez szolgálati ággá. Ennek egyik fő oka természetesen a túlzott közelség, amikor az egymás szomszédságában élő emberek túl jól ismerik egymás hibáit, és inkább ujjal mutogatnak, mint hogy segítenének. Ezzel szemben lelkesen adakoznak a távoli országrészben élő árvíz-károsultak vagy más földrészek éhezői javára, akik talán semmivel sem jobbak, hívőbbek, érdemesebbek, mint a mi szegényeink. Ilyenek vagyunk...

...de talán mégsem egészen. A domonyi evangélikus gyülekezetből ugyanis minden várakozásomat felülmúló számú és lelkesedésű önkéntes jött erre a feladatra. Baptista testvéreink (és a kultúrházat rendelkezésünkre bocsátó községi önkormányzat) segítségével tíz napon át átlagosan százhusz adag meleg ételt osztottunk ki nemre, korra, bőrszínre való tekintet nélkül.

Nem olyan nagy számok ezek, de akik részt vettek benne, azoknak mégis hatalmas lépés volt. Nemcsak ebédvendégeinknek, hanem a segítőknek is. Örömmel tettük meg a szeretet cselekedetét, mert azokban a percekben úgy éreztük, most tényleg valami jót, értelmeset csinálunk. Valami olyat, ami azért jó, mert nem várhatunk érte viszonzást, és amitől Atyánk áldottai lehetünk. Végre kijöttünk a templom falain kívülre, és megtöltöttük a jól hangzó szlogent: láthatóan evangélikusok voltunk.

● SÁGHY BALÁZS
evangélikus lelkész (Domony)

Nyugtalanító vagy reménykeltő intonáció?

Egyedül az idő és a történelem Ura tudja, hogy mit hoz, illetve mit visz majd 2016. Az év igéje hasonló a kottasor elejére írt előjegyzéshez, amely meghatározza a dallam hangnemét. Még jól emlékszünk, hogy 2015 igéjének kulcsszava a befogadás volt. Alig hiszem, hogy bármelyikünk is sejtette tizenkét hónappal ezelőtt, hogy ez milyen konkrétan aktuális és fájdalmas kérdéssé válik majd az év közepére...

Az ézsaiási prófécia a vigasztalásban hirdeti meg az induló esztendő fő témáját, cantus firmusát. Őszintén szólva kicsit nyugtalanítónak is tűnhet ez az intonáció, amely akár úgy is értelmezhető, hogy országszerte millióian hiába könyörögtünk Istenhez szilveszter éjjelén a víg esztendőért. 2016 inkább a szomorúság éve lesz, amikor újra meg újra vigasztalásra szorulunk majd? Ahogyan a közelmúltban hallottam egy fogadáson a keserűen szellemes közönyt: „Jobb évet kívánok, mint amilyen lesz...”

Közhely, de ettől még igaz, hogy nem tudjuk, mit hoz a jövő. Azt viszont egyértelműen kihallhatjuk évi igénkől, hogy mit hoz 2016 Ura, hogy mit várhatunk tőle: olyan gyengéd, figyelmes és odaadó szeretetet, amely csak az igazi édesanyai szeretethez hasonlítható. Kicsit talán szokatlan ez a kép, hiszen Jézustól úgy tanultuk, hogy gyermeki bizalommal szerető mennyei Atyaként szólíthatjuk a mindenható, az örökkévaló Istent. De Jézustól idegen bármiféle férfiúi felsőbbrendűségi tudat. Ő bátran hasonlítja küldetését egy kotlóstyúk „anyai szeretetéhez” is, amikor Jeruzsálemre tekintve keserű szomorúsággal önti ki a szívét: „...hányszor akartam összegyűjteni gyermekeidet, mint a kotlós a csibéit szárnyai alá, de nem akartátok!” (Lk 13,34) Bontsuk ki hát mi is bátran az év igéjének gazdag tartalmát, izlelgessük a zamatát. Nem leszünk feminista teológusok, ha kiaknázzuk az „anyaisten” képének, hasonlatának lehetőségeit.

Mennyei anyatejünk

Mit tesz elsősorban egy édesanya szeretett gyermekéért, akit világra hozott, hogyan vigasztalja meg, ha sír? Természetesen úgy, hogy önmagából táplálja. Biztosan sokunk közös élménye, amikor keresztelések alkalmával a keservesen síró csecsemő igazán csak az édesanyja keblén nyugszik meg, ott talál vigaszt...

Péter apostol is az egyedül éltető és vigasztaló forrásra hívja fel a figyelmünket, amikor spirituális értelemben bátorít minket a táplálkozásra: „...mint újszülött csecsemők a hamisítatlan lelki tejet kívánjátok, hogy azon növekedjete az üdvösségre...” (1Pt 2,2)

Az évi ige csupán az első éltető csepp ebből a kiapadhatatlan forrásból. A bibliaolvasó Útmutató segítségével rendszeresen megkaphatjuk az ige mindennapi kenyerét és tápláló italát. De nincs szükség felelőtlen év eleji fogadalmakra, hogy majd új életet kezdünk ezen a területen is. Többet ér, ha minden este őszintén feltesz-

szük a kérdést magunknak: a mai napon hány percet fordítottam a testi táplálkozásra, mennyi információt gyűjtöttem be interneten, mobilon, és vajon mennyi idő jutott az Istennel való kommunikációra, a lelki táplálkozásra?

Földi lelki édesanyánk

Természetes, hogy lehet egyedül is táplálkozni. Ma divatos hangoztatni, hogy Isten, a Biblia fontos érték, de az egyház elavult intézmény. Pedig már Arany János megénekelte: „Jobb ízű a falat, ha mindnyájan esznek...” Spirituális étvágyunk igazán lelki édesanyánk, az egyház, a gyülekezet közösségében ébredhet fel. Mekkora lehetőség együtt hajolni a Biblia fölé, keresve Isten akaratát, reményt és vigaszt ajándékozó szavát? Mekkora erőforrás közösen imádkozni, énekelni, együtt térdelni a megterített úrvacsorai oltárhoz? Mekkora lehetőség megosztani egymással gondjainkat és örömeinket? Mindezeket kínálja az a „családi kör”, amelyet oly találóan fejez ki egyik legszebb magyar szavunk: anyaszentegyház!

Ez a drága lelki édesanya valóban táplálni, nevelni/növelni, ha szükséges, vigasztalni igyekszik minket, a szó szoros értelmében a bölcsőtől a koporsóig. Bárcsak vizszatalálnának minél többen ebbe az éltető és megtartó közösségbe az új esztendőben!

Bárcsak ne állnánk a keresők útjába, hanem vonzó útjelzőként segítenénk közeli és távoli testvéreinket, hogy végre hazataláljanak az elveszített vagy talán még igazán meg sem talált lelki otthonba. Oda, ahol Varga Gyöngyi szellemes szómetszését idézve: „víg asztal”, vigasztalás vár, és mi magunk is megvigasztalt vigasztalókká válhatunk.

De ki hozza a vigasztalást?

Végül fontos tisztáznunk, hogy a vigasztalás nem belőlünk fakad, nem emberi érzelem, erény, teljesítmény. A vigasztalás forrása maga a Szentlélek, akinek Jézustól kapott egyik neve a Paraklétoz, amelyet fordíthatunk pártfogónak, szószólónak, közbenjárónak, vigasztalónak.

2016 csak akkor lehet a vigasztalás és vigasztalódás áldott esztendeje, ha nem fáradunk el kitartóan könyörögni a Lélek ajándékaiért, hiszen csak ő teheti élővé és hatóvá, mennyei anyatejjé, lelki kenyérré az igét, és csak ő formálhatja vonzó, tápláló, megtartó és vigasztaló közösséggé az anyaszentegyházat.

Ha olykor borúsabb napok is virradnak ránk, segítsenek majd az imádságra Scholz László éneksorai is: „Üzd el homályomat, / Hozd fel világot, / Szentlélek, drága hú / Vigasztaló!” (EÉ 246,1)

● GÁNC S PÉTER *elnök-püspök*

Vízkereszt ünnepe - Ef 3,1-7

A tudatosságtól a szolgálattig

Az ünnep igéjét olvasva négy fogalom vált hangsúlyossá számomra. Ezek a tudatosság, az egyetemesség, a titok és a szolgálat.

Tudatosság. Az első fogalom a tudatosság. Pál apostol és munkatársai nem vaktában hirdették az igét, és nem találmokra indultak a misszióba, hanem a megbízatásuk tudatában. Pál minden adottságát kezűgyességétől a tudományáig az evangélium szolgálatába állította. Az utókor számára magától értetődőnek tűnhet a váltás, ám egy csöppet sem lehetett könnyű kárba veszni hagyni és szemétnak ítélni mindent, ami addig Pálnak nyereség volt (Fil 3,7-8).

Ráadásul sorozatosan támadták. Kívülről, korábbi környezetéből volt munkatársai és „haverjai”, belülről, keresztény körből leginkább az irigyei és az új vetélytársak. Ő azonban, ismét mai szóval, nem „esett szét”. „Mindeniütt szorongatnak minket, de nem szorítanak be, kétségkedünk, de nem esünk kétségbe; üldözöttek vagyunk, de nem elhagyottak, letipornak, de el nem veszünk” – írja társai nevében is (2Kor 4,8-9). Az apostolokat pályájukon tartotta az evangélium szolgálatának tudatossága, vagy még inkább ők tartották azt fontosabbnak a bánatsoknál is.

Egyetemesség. A második fogalom az egyetemesség. Ez a hivatástudat egyik alappillért jelentette az apostolok számára. Pál nem egyszerűen valamelyik korabeli hívő csoport helyi „üdvöskéje” volt, hanem minden pogány apostola. A többség pedig pogány volt a Római Birodalomban. Pál értük lett Krisztus foglyává, amint írja, vagyis a többség apostolává.

Működése, missziója azt példázza, hogy – legalábbis számára és apostoltársai számára – nem mellékes, marginális ügy volt a kereszténység, egy másik, újabb vallás a többi mellett. A kereszténység egyetemes, központi, a többséget érintő téma volt Európában, és az ma is, a többségi önfeladás minden kellemetlen tünete és velejárója ellenére.

Titok. A harmadik fogalom a titok. A titokzatosság. Isten szándéka, akarata olykor hosszasan rejtve marad az ember előtt. Ha felfedi is titkát az Isten, „a Lélek által” teszi, ahogy az apostol írja megint.

Jézus Krisztus óta számos titok tartja, őrzi magát a kereszténység előtt is. Minden tudományos igyekezet ellenére nincs az a dogmatika, nincs az a magyarázat, amelyik képes lenne a fátylat fellebbenteni ezekről a tit-

kokról. Ám ha maradt is titok Krisztus óta a keresztény ember számára, az csak Krisztusban magában kereshető, csak benne tárható fel, és benne érthető meg, nem pedig rajta kívül vagy rajta túl. Isten kegyelmének egyetemességét, közös örökségünk titkát csak Krisztusban, a Lélek által lehet felkutatni és megtalálni. Kedves énekünk szerint ő maga hív: „Út vagyok én! Ki rám figyel, / A biztos célt az éri el.” (EÉ 438,2)

Szolgálat. A negyedik fogalom a szolgálat. Ennek a jegyében küzdött Pál, és küzdöttek apostoltársai. Tudatosan, egyetemes érvénnyel, Isten rabjaiként, a kegyelem szolgálóiként. Szolgálatuk fáradsággal járt és szenvedést hozott, mégis kitüntetésnek tartották. Nekik azért könnyebb volt, gondolhatjuk. Útjuk pálmafás környezetben, mediterrán vidéken, hajóval a Földközi-tengeren át vezetett.

Falunk és városunk, családjunk és gyülekezetünk területén és körében élve hol maradnak a pálmafák, a tengerpart, a forró homok a mi itthoni, téli világunkból? Lehetőség-e számunkra az adottság? Kitüntetés-e a lehetőség? Efezus, Korinthus, Thesszalonika, Róma Pálék számára sem turistaút volt. Szolgálatuk által, miként a mi szolgálattunk által, Krisztus titka tárult föl és tárul föl ma is.

Epifánia ez. Tértől és időtől függetlenül, a tudatos vállalt, egyetemes érvényű, titkokat rejtő keresztény életünkben maga Jézus jelenik meg és szolgál. Dicsősége kiárad az egész világra úgy, ahogy abból egykor az első tanítványok részesültek: „...láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét, telve kegyelemmel és igazsággal.” (Jn 1,14) Ő így érkezik hozzánk az ünnepen. Dicsősége beragyogja, kegyelmének fénye átszövi az új esztendő. Hatalmának erejében bízunk, függetlenül attól, mit tartogat a holnap a saját jó-, de inkább rosszvolatából az emberiségnek.

● BÁCSKAI KÁROLY

Oratio oecumenica

Urunk Jézus Krisztus! Vízkereszt ünnepeinek közelségében missziói parancsokra emlékezünk. Könyörgünk ma hozzád egyházad külmissziói szolgálataért. Kérünk, szánj meg minket, és segíts meg bennünket!

Urunk Jézus! Megváltozott világban élünk! Ma már alig van olyan pontja földünknek, ahová ne jutott volna el evangéliumod üzenete. Hálát adunk Szentlelked munkájáért, az Ázsiában, Dél-Amerikában tapasztalható ébredési hullámmért. Örömmel tölt el bennünket, hogy több tudatos keresztény él földünk déli féltekéjén, mint eddig valaha. Ugyanakkor tudjuk, Urunk, hogy sok helyen üldözik a benned hívőket. Kérünk, erősítsd őket, bátorítsd, hogy hűek tudjanak maradni követésedben! Add, hogy szolgálatak nyomán megismerjenek téged!

Urunk Jézus! Megváltozott nagyon ez a világ. Új népvándorlás kezdődött el. Ezrek jönnek hivatalosan és illegálisan országainkba a jobb élet reményében. Ma a külmissziói szolgálathoz nem is kell mindig külhonba utazniuk elhívott szolgálóidnak. Kérünk, Urunk, hogy hívj el misszionáriusokat, akik felelősséget éreznek az idegenek iránt! Belőlünk pedig vedd el a félelmet irántuk.

Urunk Jézus! Nagyot változott a világ! Ma más módon kell szolgálunk, mint egykor tették misszionárius elődeink. Szavak helyett sokkal inkább a tettek igehirdetésére van szükség. Formálj bennünket, hogy életünkkel és munkánkkal rólad tudjunk bizonyosságot tenni! Tégy minket hitelessé, hogy akik megismerik gyülekezeteink életét, azok a te követésedre is vágyat érezzenek!

Imádkozunk magyar egyházunkért. Legfőképpen pedig azért könyörgünk, hogy ráébredhessünk missziói küldetésünkre. Add, hogy másokért érzett felelősségünket soha el ne hárítsuk magunktól! Kérünk, adj kitartást, hogy áldozatvállalásunkban meg ne lankadjunk! Adakozásunk ne „akció” legyen csupán, hanem felelős szeretetünk őszinte megnyilvánulása! Jézus nevében kérünk, akinek irántunk való szeretete és irgalma soha meg nem változik. Ámen.

Helyzetbe hozni

Küldetésünk nem csak vízkeresztkor

Az Evangélikus Élet olvasói már megszokhatták, hogy január első napjaiban a lap hátsó oldalán az Evangélikus Külmissziói Egyesület (EKME) munkájáról is hírt kapnak. Nem véletlenül történik ez így. Egyházunk püspöki tanácsának támogatásával az EKME idén már harmadik alkalommal hirdetheti meg *Vízkereszt a külmisszió ünnepe* elnevezésű akcióját. Az egyesület munkatársainak

ber van hazánkban. Nem is beszélve azokról a menekültekről, akik már korábban vagy a novemberi nagy áradat érkezéskor nálunk ragadtak. Mennyire találó a vízkereszt akcióra megfogalmazott imádság sora: „Ma a külmissziói szolgálathoz nem is kell mindig külhonba utazniuk elhívott szolgálóidnak.” Valóban számtalan alkalom kínálkozhat arra, hogy határainkon belül telessünk bi-

FOTÓ: BÁLINTNÉ KIS BEÁTA

nem titkolt céljuk – azontúl, hogy felhívják az evangélikus hívek figyelmét a kül- és belmisszió fontosságára –, hogy újabb támogatókat szerezzenek a Kongóban és Kenyában végzett szolgálathoz.

Az EKME jelenleg százötven evangélikus kisdíák tanulmányait segíti Kongó Tanganyika-tavi egyházkerületében. A támogatás – együttműködés keretében – a Mission EineWelt elnevezésű bajor missziói szervezeten keresztül jut el a rászorulókhöz. Ám az egyesületnek saját, önálló projektje is van: Bálintné Kis Beáta közel nyolc évi szolgálata nyomán Nairobi Kawangware nevű nyomornegyedében rendszeresen ebédet oszt árva gyermekeknek, özvegyasszonyokat támogat, a kialakított pártfogói rendszeren keresztül pedig több mint harminc díáknak fedezi a – gyakran nem kis összegű – tandíját.

Sokan megkérdezik, hogy miért van szükség egyáltalán a külmissziói szolgálatra. Nincs itt Európában elég bajunk? Az étel- és csomagostások alkalmával kigyózó hosszú sorokat látva érzékelhetjük leginkább, hogy mennyi rászoruló, mélyszegénységben élő gyermek, család, fedél nélküli em-

zonságot keresztény hitünkről a más kultúrából érkezetteknek.

A külmisszióra, a külhonban végzett szolgálathoz azonban változatlanul szükség van. S talán éppen azért, hogy keresztény testvéreinket helyzetbe hozzuk: vagyis hogy ott, ahol élnek, találhassák meg jövőjüket, egzisztenciájukat. Ne kényszerüljenek arra, hogy otthonukat hátrahagyva gazdasági menekültekké váljanak.

Mondhatnánk, apró, cseppnyi enyhülés hoz a nyomorúság tengerében mindazt, amit az EKME szolgálata keresztül mi, magyar evangélikusok tehetünk. Ez a „csepp” mégis megváltoztatja harminc-negyven-száz – s reményességünk szerint a „helyzetbe hozottak” által még több – család életét.

Kérdezheti az olvasó: hol van itt az egyház igazi küldetése, az evangélium továbbadása?! Ne feledjük Jézusnak a hegyen mondott tanítását! A bizonyágtételünknek cselekedeteink adnak hitelt: „*Úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat.*” (Mt 5,16)

• B. PINTÉR MÁRTA,
az EKME lelkes elnöke

Karácsonyi öröm a déli féltekén

Tíz nap Nairobiban a támogatott árvák között

– Hogy megnőttél, Lawrence... Denis... Ivonne... Kevin...! – kiáltok fel csodálkozva, amint gyülekeznek a gyerekek, míg hatalmas örömmel, öleléssel, puszival köszöntjük egymást, mielőtt felszállunk a buszra.

Legtöbbjüket nyolc, kilenc éve ismerem, pici, elhagyatott, sovány, ijedt árva kisgyermekként találkoztam velük először, s most értelmes, vidám tinédzserként mosolyognak rám. Két éve nem látam őket, hiszen a Kenyában töltött csaknem nyolc évünk után 2013-ban hazatértünk Magyarországra. Támogatásuknak

nem szakadt vége a mi hazatérésünkkel, a szolgálat azóta is Isten áldásával folytatódik, sok kitartó, áldozatot is vállalni tudó pártfogónak köszönhetően.

– Beáta! Itt vagyok! – szalad felém integetve Irene, sötét szeme ragyog, mint mindig.

– Hogy vagy, Irene? Mi történt veled az utóbbi két évben? Csinos nagylány lett belőled!

– Óh, az életem teljesen megváltozott, amióta támogattok Magyarországról! Leérettségiztem, és most tanítóképzőbe já-

rok. Szeretnék olyan gyerekeket tanítani, mint én is voltam, segíteni nekik, melléjük állni.

– És a családod?
– Biztosan emlékszel, hogy anyukám beteg, alkalmi munkából keres egy kis pénzt néha, apám rég nem él. Nagyon nehezen tudjuk összeszedni a tandíjra való négy kisebb testvérem számára. Sokszor előfordul, hogy este nincs mit ennünk, ilyenkor, ha éhen kell aludni mennünk, nem is magamért aggódom, hanem a kisebbekért.

Közben mindenki elhelyezkedett a buszon, épp elférünk, nagy az izgalom. Hová is indul ez a harminckilenc gyerek és négy felnőtt tulajdonképpen? Régi vágyunk válik most valóra: a magyarországi Evangélikus Külmisziói Egyesület által közel kilenc éve támogatott árva gyermekeket visszük el egy táborba. Korábban, a szünidőben rendezett csendesnapok végén mindig elhangzott a kérdés, hogy nem mehetnénk-e el egyszer egy táborba két-három napra, hogy hosszabban lehessünk együtt, tanulmányozhassuk Isten igéjét, énekelhessünk, beszélgessünk, játszunk, nevéssünk együtt, amennyit csak lehet. Ez most megvalósul, Nairobától harmincöt kilométerre, Kitengalában vár ránk a szállásunk, ahol az előttünk álló három napot együtt tölthetjük.

A buszon Mambo addig mesterkedett, míg sikerült a mellette lévő ülést szabadon tartania, s most buzgón integet nekem, hogy ott van még hely. Egész úton beszélgetünk.

– Hogy megy a sorod, Mambo? – kérdezem, s arcán büszkeséget látok kirajzolódni.

– Hát, annyit elmondhatok, hogy nem hoztam szégyent rád!

Mosolyognom kell, mert Mambo mindig is anyjának tekintett engem. Édesanyja ki tudja, mikor halt meg, apja nem törődött vele, gyermekként ki kellett maradnia

Kenya fővárosában, Nairobiban élve Bálintné Kis Beáta az egyik nyomor-
negyedben igyekezett segíteni a rászorulókat az Evangélikus Külmisziói
Egyesület támogatásával és nagy találékonysággal. Szervezőmunkájának
eredményeként AIDS-es árvák juthattak naponta ebédhez, negyven gyer-
mek pedig – pártfogók rendszeres adományaiából – iskolába járhatott. Ha-
zatérése után a Bálint házaspár könyvet írt nairobi éveiről Újra Afrikában
– Hét év hét hónap Kenyában címmel. (Bálint Zoltán a FAO-nak, az ENSZ
Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Világszervezetének kiküldetésében
dolgozott az afrikai országban.)

az iskolából. Az utcán élt, ezer veszély leselkedett rá.

– Amikor bekerültem a gyülekezetbe, és visszamehettem az iskolába, mert támogattok engem, minden megváltozott. Igyekeztem jól tanulni – sandít rám oldalról a zötyögő buszon –, mert haragudtál, mikor rossz volt a bizonyítványom. Le is érettségiztem, megtanultam számítógépet használni, és jogosítványom is van. Ezt mind a pártfogóim tették lehetővé, akiket nem is ismerek.

– Mambo, te már majdnem harmincéves vagy, nősülésre nem gondolsz?

Arca felderül, széles mosollyal, boldogan válaszol.

– Ezzel a jó hírrel akartam kezdeni! Már meg is nősültem! Igaz, nem volt nagy esküvőnk – teszi hozzá csendesen –, mert az nagyon sokba kerül, de Tengecha lelkes megáldott minket (ez hivatalos házasságnak minősül Kenyában – a szerző), és nagyon boldogok vagyunk az én gyönyörű feleségemmel.

– És jó természetű lányt találtál?

– Igen, igen – fejtét ingatva töpreng, hogy mit is emeljen ki. – Türelmes aszszony – választja ezt a fontos tulajdonságot. – Nem veszekszik akkor sem, ha nincs otthon pénz, és nincs mit ennünk. Mert tudod, amit keresek, olyan kevés, hogy mire kifizetjük a lakbért, már alig marad ennivalóra.

– Ott laktok, ahol régen is laktál?

– Igen, oda vittem a feleségemet.

Ismerem a helyet, egy kétszer háromméteres kis fabódé egy sáros utcában, ahol nincs semmi közmű, s ez a helyiség a háló, a konyha és a mosdólávór helye is.

– Nagyon köszönöm, hogy engem is meghívtatok ebbe a táborba, pedig már nem vagyok gyerek. Tudod, én olyan kiváltságos vagyok! Istennek köszönhetek mindent, azt, hogy eddig eljutottam! – mondja úgy, hogy látom, szíve mélyéből jönnek a szavak. – Isten nagyon szeret engem! – néz rám könnybe lábadt szemmel.

A poros úton zötykölődő rozoga busz hirtelen mintha megszentelődne.

Ezt a megszentelődést, Istenünk jelenlétét érezhettük mindvégig a tábor három napja alatt, miközben szavakban és tettekben az ő szeretetét akartuk közvetíteni ezen elhagyatott, nyomorban élő árvák felé.

● BÁLINTNÉ KIS BEÁTA

Vízkereszt ünnepe után 1. vasárnap – Róm 12,1-5

Elköteleződve

Kevés dologtól menekülünk ma jobban, mint a teljes elköteleződéstől. Igen is, meg nem is. Válságom is, meg nem is. Belépek egy ajtón, de fél lábam az ajtóreszben: irtózom a gondolattól, hogy becsukódhat mögöttem.

Kevés dologra vágyódunk jobban ugyanakkor, mint a teljes elköteleződésre. Hogy valaki fenntartás nélkül elfogadjon. Legyenek emberek és dolgok, akiket és amelyeket maradéktalanul vállalhatok. Kockázat nélkül.

tos módon ebben leljük meg szabadságunkat. Csak nem könnyű erre a szabadságra rátalálni, a követéséhez pedig bátorság kell. Nem is kevés.

Istentisztelet. Szánjátok oda magatokat egészen! – bátorít az apostol. Olyan könnyű nagyokat bólogatni a prédikációra és közben arra gondolni: ezt a szomszédoknak kellene hallani, a főnökömmnek, a lányomnak. Pedig az evangélium nekem szól. Mindig nekem szól. Akkor is, ha képzeletemben pontosan ráillik másra. Ne elégedjete meg a felszínnel! Olyan könnyű kitűzni a Luther-rózsát, teli torokból fújni az *Erős várunkat*, közben pedig totálisan világi normákat és észjárását követve élni.

Szánjátok oda magatokat egészen! – ez a felszólítás nem áll meg a kitűzőmnél és a zengő hangomnál. Krisztus követésére szólít fel. Pont arra, ami kockázatos, és pont arra, amihez önmagamból kell valamit áldozni.

Nem valami jelentéktelen apróság ám ez! Istentiszteletnek nevezi az apostol. Olyan életfolytatást ért rajta, amelyhez az erőforrást adja a vasárnapi éneklés, a templom, de talán még a kitűzött Luther-rózsa is. Mert ezek egyike sem végcél. A templomlátogatás nem végcél, a hangosan mondott „vallom-bánom-megbocsátottam” sem az. Mindezek rányitják a szemünket, ráhangolják a szívünket, és megvilágítják értelmünket, hogy felismerjük: meglátogatott minket Isten irgalma, úgy, mint ahogy ránk süt a felkelő nap a magasból (Lk 1,78). Ez átmelegíti a testünket, lelkünket, feltölt energiával, és egészen váratlan, érdekes utakra igazítja a lábunkat. A Krisztus-követés útjára.

A Krisztus nyomában járást okos istentiszteletnek hívja Pál apostol. Mert ez a pont megfelelő. A nekünk való. Ettől támad bennünk harmónia. Ettől lesz béke a szívünkben, és ettől jön nyugodt álmom a szemünkre. Helyrebillenünk. És ez nagyon jó tapasztalat! Annak ellenére, hogy az általunk követett életforma legtöbbször szöges ellentétben áll a környezetünkben dülő szokásokkal és normákkal.

Megújult értelemmel. Közben pedig gondolkodjatok! – erre is noszogat a mai íge. Ne higgyétek, hogy majd előre megmondja nektek valaki, adott helyzetben pontosan mit kell cselekedni. Ilyen varázsigék nincsenek! A követés nem egyenlő a gondolkodás nélküli parancsteljesítéssel. A Krisztus-követés gondolkodást feltételez. Tájékozódást, mérlegelést, gyakran töprengést és vívódást, végül pedig döntést. Kockázatvállalást, sőt bizonytalanságot is. De döntést, annak alapján, hogy megértettem, mi az Istennek tetsző dolog. Ehhez megújult értelmet ígér Isten, aki úgy árasztotta ránk a világosságot és meleget adó szeretetét karácsonykor, ahogyan az égen felragyog a nap.

Tudva, hogy nem fogok csalódni és becsapottan sírni az út szélén.

Pont ez a kockázat az oka az elköteleződéstől való féltelmünknek. Nem szeretnénk áldozatokká válni. És lassan a sejtjeinkbe ivódik a fő szabály: semmit sem egészen. Ha pedig mégis elköteleződünk, rengeteget kell adnunk magunkból. Egy másik embernek, egy gyereknek, egy keresztény közösségnek. Bárkinek, akihez elszántan és igazán ragaszkodunk. Aggódunk, hogy ez korlátozza a szabadságunkat, és lassan a sejtjeinkbe ivódik a fő szabály: semmit sem egészen.

Pedig a látszat csal. Ha valaki elkezdene megszámlálni az áldozatokat, szinte biztosan tudnám előre a végeredményt: több áldozata van a kockázatmentes, biztonságos követő, illetve a teljes szabadság illúzióját kergető életformának, mint a bizalmat szavazó és áldozatot is vállaló elköteleződésnek. Ez persze törvényszerű, mert a Teremtő sejtjeinkbe égette a készséget a mérlegelésre, a döntésre és a kockázatot is vállaló elköteleződésre. Sajjá-

● SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA

Az ötödik evangélista

Sokszor olvassuk, hogy számoljunk le a népegyház mítoszával, hiszen mind foghíjasabbak a templomi padosrok. December 20-án, advent negyedik vasárnapján Johann Sebastian Bach újra csattanós választ adott a kesergésre: a budapesti Deák téri evangélikus templomban, a *Karácsonyi oratórium* első három kantatájának előadásán kis túlzással a csilláron is emberek lógtak.

Minden ülőhely foglalt volt, megteltek a padosrok közti terek, és a két karzat is zsúfolásig tele volt. Nyilván nem lesz ez másként január 10-én sem, amikor az oratórium negyedik, ötödik és hatodik kantatáját adja elő a Lutheránia énekkar és a Budapesti Vonósok. Kétszáznyolcvanegy év telt el azóta, hogy Bachnak, az „ötödik evangélistának” ez a remekműve először csendült fel karácsonykor, s manapság újra és újra tömegeket vonz a csodálatos zene.

A kételkedők mondhatják, hogy csak a zenére jönnek az emberek, nem Isten igéjére. A kantáták azonban szorosán követik a karácsonyi ünnepkör evangéliumát. Már az első recitativóban hallhatjuk és a kinyomtatott magyar fordításban olvashatjuk is a kantáta szövegét: „Történt pedig azokban a napokban, hogy Augustus császár rendeletet adott ki: írják össze az egész földet. Elment tehát mindenki a maga városába, hogy összeírják. Felment József is a galileai Názaretből Júdeába...” Az altária is követi a karácsonyi csodát. „Most fog az én legkedvesebb vőlegényem, most fog a hős, Dávid sarja a földnek vigasztalására és üdvére megszületni...”

Az első kantáta után következett Gáncs Péter püspök igehirdetése: hagyjunk fel az infantilis karácsonyképpel, hiszen hozzánk a Megváltó érkezik, aki mindenkit Betlehem képletes mezeire vár.

Hirtelen felöltött bennem egy nemrég olvasott párhuzam: a jászol és nagypéntek keresztje egyaránt fából készült, vagyis a karácsony és a megváltás csodája csak együtt értelmezhető. Az áhítat idején együtt mondta sok száz ember a Miatyánkot. Az nem lehet, hogy a kételkedők ilyenkor ne forduljanak újra Isten felé.

Ha kilépünk a templomból, hirtelen visszazuhanunk a belvárosi valóságba: bódék bódék hátán, egymásra torlódó emberek, villogó fénykardok, szíjak, csecsebecsék. Vörösmarty szobra is leplek alatt szomorkodik a róla elnevezett téren, amely most nem a szokott elegáns képét mutatja. Az egyik sarokban valami rezesbanda zajong, jobb mielőbb távozni innen. A költő szobrát ere-

.....
 ● J. S. Bach: Karácsonyi oratórium, IV-VI. kantáta (a december 20-i előadás második része). Deák téri templom, január 10., 18 óra. Közreműködik: Bodrogi Éva (szoprán), Czabán Angelika (szoprán), Németh Judit (alt), Szerekován János (tenor), Jekl László (basszus), Varga Judit (csembaló), Ács Dávid (orgona), Budapesti Vonósok kamarazenekar, Lutheránia énekkar. Vezényel: Kamp Salamon.

dendően a fagy ellen védik leplekkel, de most talán a zaj ellen is...

Jó volt visszatérni a templomhoz, ahonnan épp kijöttek a zeneszerek, s meghitt beszélgetésbe merültek. És jó lesz visszatérni január 10-én, amikor újra felcsendül Bach zenéje. A Deák téri templom, az ország temploma ilyen ünnepi zenés alkalmak idején mutatja igazán, milyen vonzereje van az örömhírnek és a közös imának. És persze az ötödik evangélistának...

● B. WALKÓ GYÖRGY

Meghívó Luther-konferenciára

Teológia - nem csak teológusoknak

Időpont: 2016. január 29-31. **Helyszín:** Révfülöp, Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ.

Program:

Január 29., péntek

16-18 óra: érkezés, bejelentkezés; 18.00: vacsora; 19.00: köszöntés, bemutatkozás - Isó Dorottya; 19.10: Kezdőáhitat - Weltler Gábor; 19.30: Luther a cselekedetről - dr. Reuss András; 21.00: napzáró imádság (Luther - litanía magna).

Január 30., szombat

8.00: reggeli áhitat - Balicza Iván; 8.30: reggeli; 9.30: Margójegyzetek az 500 éves jubileum kapcsán... - dr. Hafenscher Károly; 10.00: Márton - dr. Ittész Gábor; 10.00: szünet; 11.15: Az igehirdető Luther - dr. Fabiny Tibor; 12.15: megbeszélés; 12.30: ebéd; 14.30: Ismételt a kettős kormányzásról - feketén-fehéren - Véghelyi Antal; 15.30: szünet; 16.00: Luther és Bach - dr. Kamp Salamon; 18.00: vacsora; 19.00: Lutheránus spiritualitás... - dr. Joób Máté; 20.30: esti imádság - Balicza Iván.

Január 31., vasárnap

8.30: reggeli; 9.30: morzsaszedés; 10.00: záró istentisztelet - Ittész János ny. püspök; 12.00: ebéd.

A konferencia háziasszonya Isó Dorottya veszprémi lelkész. A rendezvényt egyházunk támogatja, így a részvételi díj 11 ezer forint/fő. Jelentkezni lehet a revfulop@lutheran.hu e-mail-címen vagy postai úton az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ címén: 8253 Révfülöp, Füredi út 1.

Megjelent a Keresztyén Igazság

A folyóirat 2015. évi utolsó számában Weltler Rezső igehirdetése a börtönbeli karácsonyok világába vezet be az olvasókat.

A tanulmányok között két szerző négy dolgozatát kínálja a folyóirat. Tübb József a Gal 3,19-29 alapján a törvény Pál apostoli értelmét magyarázza. A szerző másik tanulmánya azt mutatja be, hogyan gondolkodjunk az Ágostai hitvallás tükrében hitünkről és életünkről. A másik szerző, Véghelyi Antal egyik dolgozatában a hitvallásos evangélikusságról, a másikon pedig a lelki kormányzásról ír, bemutatva,

hogy az őskeresztyén gyülekezetekben mit jelentett a lelki vezetés, pásztorolás.

Áldott új esztendő és hitet erősítő, gazdagító olvasást kívánunk!

Isó Dorottya szerkesztő

Megrendítő dokumentumfilm napjaink közel-keleti keresztyénüldözéséről

NOUN

Exkluzív interjú Aida Schlaepfer Al Hassani muszlim rendezőnővel

Rendkívüli eseménynek adott helyet tavaly december 15-én a budapesti Cirko-Gezír mozi: Irakból elüldözött keresztyénekről készült dokumentumfilmet mutattak be a sajtó képviselőinek és az érdeklődőknek. Az alkotást Svájcban élő iraki muszlim filmrendezőnő jegyzi. A magyarországi bemutató alkalmából dr. Békefy Lajos kérte interjúra lapunk számára Aida Schlaepfer Al Hassanit.

– Kedves Aida, NouN című dokumentumfilmjével ráirányította a figyelmet az iraki keresztyének, első renden a gyermekek könnyeire, szenvedéseire. Ön hívő muszlim. Mi indította arra, hogy keresztyénnel foglalkozó filmet forgasson?

– A noun arab betű, ezzel jelölik Jézus követőit, azaz a keresztyéneket. Azt jelenti: „Nasrani”, vagyis „názáreti”. Az Iszlám Állam, az IS ezt mindenféle felekezeti keresztyén egységes megjelölésére használja, ezt írják a házaikra, üzleteikre. Ahogyan a második világháborúban a nácik a zsidókat Dávid-csillaggal jelölték. Ha ezt a jelet valakinek a házára rárajzolják, három lehetőség közül választhat: menekülés, áttérés az iszlámra hatalmas fejpénz fizetésével vagy halál. Más lehetőség nincs!

Filmjeimben nem vallásokról, nem is etnikumokról szólok, hanem emberek-

ről. Ha megnézzük az iraki háborúról vagy a már öt éve folyó szíriai borzalmakról tudósító híradásokat, ezek bizony nagyon egyoldalúak. Sok hírszolgálat egyszerűen nem is tud hozzáférni a fontos részletekhez. Ennek oka egyrészt az, hogy nyelvi és egyéb nehézségek miatt nem nagyon ismerik a valós állapotokat, másrészt kényelmesebb a már közismert „nagy témákról” tudósítani. A háborúk és a konfliktusok nem könnyű témák. Mégis, a híradásokban csak néhány szó, perc jut rájuk. Nincs idő a beható és alapos elemzésre, magyarázatra. Aztán nem szabad elfelejteni, hogy a híradásokat kormányok és politikusok is befolyásolják, főként azok, akik maguk is részesei a konfliktusoknak.

Pont ez adja számomra a motivációt. Megpróbálom fellebbenteni a fátylat, átörni a névtelenséget. A háború borzalmas

arca csak akkor ismerhető fel, ha megmutatjuk, mit is okoz: vért, üldözést, rombolást, pusztítást, félelmet, gyűlöletet, igazságtalanságot, könnyeket, gyászt s még annyi minden mást is jelent. Munkáimmal azok szószólója szeretnék lenni, akikről a borzalmak között megfélekednek.

– Hol és hogyan találkozott életében először keresztyénnel? Édesanyja libanoni, édesapja iraki. Milyen szerepet játszik a vallás az életében?

– A keresztyének mindig is jelen voltak az életemben. De ez soha nem volt téma otthon. Gyermekként fogalmam sem volt arról, milyen vallású vagyok. Szomszédságunkban keresztyének is éltek, együtt jártunk iskolába, együtt játszottunk. Libanonban katolikus iskolába jártam, és a kedvence voltam annak a nővérnek, aki tanítónak dolgozott ott. Családunkban az iszlámot békés és megértő vallásként éltem meg, amelyik tiszteletben tart másokat. Ez kellene hogy legyen minden vallás igazi lényege. Aki háborúra vagy erőszakra szólít fel a vallás nevében, az vagy elvakultságból teszi ezt, vagy pusztán önzésből. Hiszen minden hit az élet meggazdagítását jelenti. Olyan értékek, mint a szeretet, béke, irgalom, a természet tisztelete, szinte valamennyi vallásban jelen vannak.

– A filmforgatás napjai, hetei bizonyára nem voltak egyszerűek és veszélytelenek Irakban. Hogyan zajlott a munkája?

– Forgatócsoportommal veszélyes helyzeteknek tettük ki magunkat. Egyrészt állandóan a közelben voltak az Iszlám Állam terroristái. Másrészt a helyi hatóságok folyton korlátozták a mozgásunkat. Az erbili régióban a forgatás helyszínétől mindössze harminc kilométerre voltak

imről is tudomást szereznek, millió dolláros váltságdíjat követeltek volna (*Aida arab arisztokrata család tagja. – B. L.*). Amikor például Moszulba bevonultak, négyezer síita katonát egyszerűen leradíroztak a földről.

A NouN film tehát állandó életveszély közepette készült. A legnehezebb az utolsó három nap volt Bagdadban. Ott minden megtörténhetett volna. Nem tudtam alud-

– Filmjében a veszélyövezet egyházi embereivel is beszélget. Hogyan jutott el hozzájuk, s mi volt a benyomása róluk?

– Már Svájcban felvettem a kapcsolatot az Európai Szír Unióval, a szervezet barátai támogattak engem és a forgatócsoportomat is Irakban, igen nagy segítséget és védelmet jelentettek. Ők hoztak össze egyházi vezetőkkel is, akik nagyon szívélyesek és segítőkészek voltak.

– Mi az, ami leginkább megrettentette abban a helyzetben, amelyből elüldözték a keresztyéneket? Hogyan látja ezek után a jövőt? Elindult a világvallások és a kultúrák harca?

– Leginkább az döbbenett meg, hogy a keresztyének mai súlyos helyzete nem volt új és nagyon meglepő számukra. Olyan hosszú ideje élnek üldözés, zaklatás közepette, hogy azt kívülállónak még elképzelni is nehéz. Ha nem történik semmi, és ha az Egyesült Államok meg Európa ismét hamis, rossz politikát folytat, hamarosan már nem tudjuk feltenni a kérdést e régióban arra nézve, van-e küzdelem, verseny a vallások között. Hiszen nem marad többé keresztyén... De remélem – s ennek vannak jelei –, hogy az iraki és a szíriai emberek saját kezükbe veszik majd sorsuk irányítását. ▶

Filmjeimmel azok szószólója szeretnék lenni, akikről a borzalmak között megfélekedeznek

az IS katonái, Bagdadban meg csak tizenhárom kilométerre. Ráadásul a forgatócsoportom tagjai – velem együtt – sííták, akikre szintén vadásztak az IS-esek, mert ők nem tartanak minket muszlimnak. Ha elfogtak volna, a férfiakat azonnal kivégzik, engem megerőszakolnak, rabszolgává tesznek és eladnak. Ha a családi köteléke-

ni, felkészültem arra, hogy inkább megölöm magamat, mint hogy a terroristák kezére juszak. De ez sem rettentett meg, hiszen mindig azokra az emberekre gondoltam, akik ott élnek szüntelen halálveszélyben. Különösképpen a gyermekek tartják fogva a szívemet, akik belőlem mérhetetlen energiát és elszántságot hoznak felszínre.

► Ennek körvonalai már kirajzolódnak például Szíria északkeleti részén, ahol demokratikus, szövetségi rendszer van alakulóban a keresztények, kurdok, arabok és jezidák között. Együtt harcolnak a terror ellen és saját jogaikért. Ez lehet a békés jövő záloga, amikor senki nem fog uralkodni a másik ember fölött, mindegyik népcsoport és vallás szabadon élhet, s fejlődhet a civil társadalom.

– Filmje nagy vitát váltott ki a nyári locarnói filmfesztiválon. Végül is az egyik olasz nyelvű svájci lap, a Giornale del Popolo nyilvános vitája után mégis bemutatták a NouNt.

– Valóban, az olasz nyelvű ticinói lap valóságos lavinát indított el. Az újságíró szintén volt Irakban, és saját szemével látta a borzalmakat s egyeseket azok közül is, akik a filmemben megszólalnak. Az ő cikke nyomán került a viták középpontjába Locarnóban a film. A hivatalos bemutatóról történt kitiltása azonban inkább csak használt, így valóban ráirányította a figyelmet azokra, akiknek a film lett a szószólójuk.

Rosszat terveztek ellenem, s mégis jó jött ki belőle. Olyan hullámokat vert akkoriban ez a film, amelyek Rómától Stockholmig, Londontól Budapestig felébresztették az érdeklődést a szenvedők iránt.

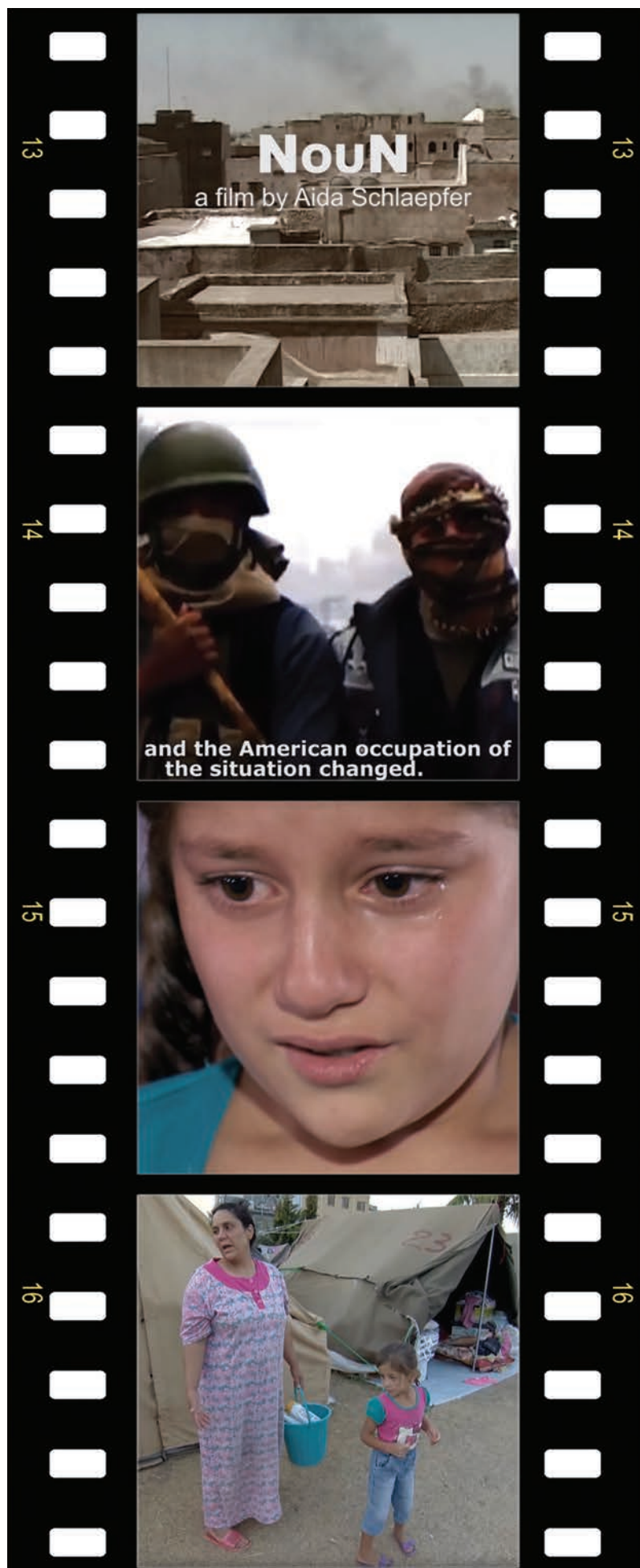
– Mit jelent Svájc az ön számára a munkássága szempontjából?

– Svájcban végeztem filmes és művészeti tanulmányaimat, szereztem diplomát. Zürichben egyik megalapítója voltam a Nemzetközi Arab Filmfesztivál Egyesületnek, s jelenleg elnöke is vagyok. A jövőben is olyan filmeket szeretnék forgatni, melyek nem a főútcán játszódnak, hanem a mellékutcákban, az élet elfelejtett szereplőivel.

– Hogyan látja muszlimként Svájcban az európai migrációt, illetve a kontinens jövőjét?

– A fundamentalista szélsőségek terrorja és erőszakos cselekményei egyre inkább elbizonytalanítják az embereket Nyugaton. Mivel a nyugati népek nem nagyon ismerik az iszlámot és a Közel-Kelet történetét, hajlamosak minden muszlimban az erőszak okozóját látni. Szerintem az iszlám világ szellemi-lelki vezetőinek sokkal világosabban és erőteljesebben kellene keresniük a párbeszédet a keresztény egyházi vezetőkkel és elítélniük az erőszakot.

– Baaraka Allahu fik, shukran jazilan, Aida! – Isten óvja és oltalmazza önt, Aida!

Új agenda készül a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyházban

Advent első vasárnapjával beléptünk a reformáció emlékévének (2017) előcsarnokába, az emlékévet megelőző egyházi évbe. A reformáció évének egyik legméltóbb ünneplése egy megújítási kísérlet. Terveink szerint 2017-re kiadjuk egyházunk új ágendáját, az erdélyi magyar evangélikus gyülekezetekben szokásos istentisztelet rendjét tartalmazó hivatalos liturgikus könyvet. Ez az új agenda majdnem kilencven éve készül...

Az első előkészületi munkák visszanyúlnak az 1930-as években Beyer Aurél és id. Kiss Béla lelkészek köré tömörült lelkészközösségbe, ahol elkezdődött egy személyes, belső megújulás, mely hamar kihatott a teljes erdélyi evangélikus közösség életére is. Akkoriban valóban egy „kis reformációról” beszélhettek, hiszen a felvilágosodás idején eltorzult istentisztelet helyett, mely az erdélyi reformátusokkal való szoros kapcsolatok folytán magán hordozta a református istentisztelet hatását is, visszaállították a lutheri reformáció tanaival összecsengő liturgiát.

A teljes agenda 1949-ben készült el, és tartalmazta az úrvacsorai istentisztelet és a keresztelés rendjét, az esketés, temetés rendjét, a reggeli (matutinum) és esti könyörgést (vespera) és egy Te Deumot, valamint az egyházi év minden alkalmára kidolgozott változó szövegeket, imádságokat. Az akkori politikai helyzet miatt az elkészült igényes ágendát csak 1981-ben sikerült nyomtatásban megjelentetni, akkor is csak a kész anyag egy kis részét.

Bár külsőleg akadályozva volt az új agenda megjelentetése, az egyház istentiszteleti életének nem állhatott útjába semmi. A lelkészek evangelizációs heteken ismerették meg a hívekkel az „új-régi” liturgiát, előadásokat tartottak az istentiszteletről, tanították a gyülekezeteket az imádság, az úrvacsora lényegéről, és nyomtatott agenda hiányában gépelt példányokat használva vezették be a megújított liturgiát.

A Járosi-liturgia néven ismert istentiszteleti rend szerint ünnepeljük ma is vasárnapi és ünnepi úrvacsorás istentiszteleteinket. Ezen lényegében nem kívánunk változtatni, hiszen az csak néhány kisebb módosításra szorul olyan kérdésekben, amelyeket az 1950-es éveket követően hivatalosan nem volt mód alkalmazni az ágendában, de lelkészeink továbbgondolták ezeket.

A gyülekezet számára érzékelhető változás lesz az olykor a régies megfogalmazást felváltó érthetőbb, mai nyelvezet. Az agenda tartalmaz majd déli könyörgést, a haldoklók mellett végzett könyörgést, és megjelennek majd benne olyan istentiszteleti formák is, melyek eddig nem voltak, de bizonyos gyülekezetekben évszázadok óta gyakorolnak (passió, karácsonyi éjféli

giáját, e kutatás eredményeit is hamarosan olvashatják az érdeklődők. Az új agenda szövegein is dolgozunk, és ennek kíséretében előkészületben van egy kimondottan a gyülekezeti tagok számára írt kis könyvecske, mely megismerteti őket az evangélikus istentisztelet lényegével, az egyes istentiszteleti elemek jelentésével.

A reformáció terjedésében jelentős szerepük volt a nyomtatványoknak, röpcéduláknak. Mégsem elsősorban ezeknek köszönhető, hogy egykor megújult az egyház, hanem Istennek a lelkekben, a megélt istentiszteleti közösségekben véghez vitt megújító munkájának. Így volt ez az 1930-as évektől kezdve az erdélyi magyar evangélikusok körében is. És mai egyházunk megújulásának biztosítéka sem egy új agenda:

FOTÓ: VERES EMESE GYÖNGYVÉR

istentisztelet), vagy melyek az utóbbi évtizedek óta gazdagítják gyülekezeteink istentiszteleti életét (húsvéthajnali istentisztelet, családos istentisztelet, gyermek-istentisztelet, Tamás-mise stb.).

Ennek az új ágendának az előkészületi munkái már évekkel ezelőtt elkezdődtek, lelkészértekezleteken többször is tárgyalták egyházkerületünk lelkészei. Kiadtuk Beyer Aurél Ágendatanulmány című, hasonló tárgyú írását (1958), mely eddig nem jelenhetett meg nyomtatásban. Kutattuk a Járosi-ágenda alakulását és annak teoló-

az csupán bizonyíthatja az egyházban már zajló belső megújulást, illetve elősegítheti a megújulás terjedését. De Isten Lelke nélkül az agenda csak egy könyv marad, az írás csak betű marad, a megújítási törekvés csupán emberi igyekezet marad.

A reformáció évének előcsarnokában, a 2016. évben különösen kérjük Isten mindent megelevenítő Lelkét, hogy általa újuljon meg egyházunk, és ennek írásos „bizonyítéka” legyen az új agenda.

• BENKŐ TÍMEA

Forrás: *Evangélikus Harangszó*

Irgalom és vigasztalás

Fabiny Tamás
püspök
Északi Evangélikus
Egyházkerület

A megújuló formájú Evangélikus Életben is helyet kap a „püspökpublisher” rovat. Kétheti ritmusban északról és délről, keletről és nyugatról érkeznek majd az írások. (Újra és újra tudatosítanunk kell, hogy ha egyházjogilag nem is, de lélekben amolyan „keleti egyházkerület” az erdélyi testvéregyházunk.) E rovat nem egyszerűen a Tájéoló, hanem az Égtájéoló címet viseli. Vagyis nem csupán körbetekintünk, jobbra vagy balra nézünk, hanem felfelé irányítjuk a tekintetet. Mindez összhangban áll 126. énekünk refrénként visszatérő sorával: „A mennyre készítsd fel szívünk!”

Rembrandt *A tékozló fiú hazatérése* című festménye hozzájárulhat 2016 igéje mélyebb rétegeinek megértéséhez. Ebben Isten ezt mondja: „*Ahogy az anya vigasztalja fiát, úgy vigasztallak én titeket.*” (Ézs 66,13)

Ahogy az anya? Hiszen a képen csak férfiakat látunk! A térdeplő fiút, aki éppen hogy csak hazavonszolta testét és lelkét, és elsuttogta vagy elhörögte a bűnvallásnak ezt a mondatát: „*Atyám, vétkeztem az ég ellen és teellened, és nem vagyok méltó arra, hogy fiadnak nevezzenek.*” (Lk 15,21) A kép jobb szélén ott áll még a nagyobb fiú, a maga önigazságában. Ő úgy érzi, neki nincs miért letérdelnie, hiszen ő tett szívességet azzal, hogy otthon maradt. Ő az, aki az evangélium szerint apjának csak úgy beszél testvéréről, hogy „*ez a fiad*” (Lk 15,30), amivel azt sugallja: én megszakítottam vele a viszonyt, hiszen itt hagyott bennünket. Ha te vénségre olyan bolond vagy, hogy visszafogadod őt, akkor az a te dolgod, de nekem ő nem testvérem...

Válaszában az apa majd finoman, de egyértelműen helyre teszi az elkülönülésnek ezt a dacos szándékát, amikor mégiscsak az „*ez a te testvéred*” (15,32) fordulatot használja, mintegy egymásnak ajándékozva a két fiút. Sőt önmaga is kapcsolatot akar építeni mindkét fiával, ezért a csökönyös „nagy testvérnek” is elébe megy, és kérleli őt. A Lk 15,28-ban szereplő parakaleo ige azt jelenti, hogy vigasztal! Az evangélista szinte kiegészíti az ézsaiási mondatot: Ahogy az apa vigasztalja fiát, úgy vigasztallak én titeket...

Rembrandt képén az apa idős ember, valóságos pátriárka, akinek megrendültségét jól ábrázolja a művész. Az édesanya nincs a képen. Későbbi alkotók talán érezték ennek hiányát, ezért *Apokrif* című versében például Pilinszky János is úgy ábrázolja a hazatérésnek ezt a megrendítő jelenetét, hogy „öregszülők” fogadják vissza tékozló gyermeküket: „S már jönnek is, már hívnak is, szegények / már sírnak is, ölelnek botladozva.”

A francia André Gide *A tékozló fiú visszatérése* című, 1907-ben írt prózaköltésében is megjelenik az anya, aki ilyen gyengéden beszél fiához: „Milyen jó neked félig elfekve üldögélő anyád lábainál, térdei közé rejtve homlokod, érezni, amint simogató keze alatt meghajlik lázongó nyakad!” A várakozásnak a példázatmagyarázatban sokat kidomborított feszültsége is ott vibrál az édesanya szavaiban: „Egy percre sem adtam föl soha a reményt. Elalvás előtt minden este arra gondoltam: ha ma éjszaka jön, ki tudja-e majd nyitni a kaput, és sokáig nem aludtam el. S minden reggel, mielőtt még egészen felébredtem volna, arra gondoltam: nem ma van-e a napja, hogy visszatér? Aztán imádkoztam. Annyit imádkoztam, hogy vissza kellett térned.”

Talán a hétköznapi tapasztalata és az ember harmónia iránti igénye teszi, hogy a példázatban szeretnénk az édesanyát is megtalálni.

Alig észrevehető, de egyértelmű módon Rembrandt is kifejezésre juttatja ezt. Az apa két keze nyugszik a fiú két vállán. A bal kéz kifejezetten férfias: ezzel az apa nemcsak megérinti, de tartja is a fiút, hogy össze ne zuhanjon. A jobb kéz a maga hosszabb ujjaival viszont kifejezetten nőies. Lágy és gyöngéd. Szinte simogat. Vigasztal.

Ez a semmi máshoz nem hasonlítható, egészen különleges, talányos „szent jobb” azt sugallja, hogy Istenben ott rejtőzik a gyengéd nőiség is. Őt nemcsak olyan férfias metaforákkal ábrázolhatjuk, mint úr, király vagy atya, hanem egészen nőies módon is. Akár úgy, hogy adott esetben a gyermekét simogató édesanyához hasonlítjuk őt.

Nemcsak Rembrandt ilyen merész, de már Ézsaiás próféta is. „*Ahogy az anya vigasztalja fiát, úgy vigasztallak én titeket.*” Két igeverssel korábban még szókimondóbban ír Jeruzsálemmel kapcsolatban: „*Mert jóllakásig szophattok vigasztalást nyújtó emléjéből. Gyönyörködve szívhatjátok telt mellét.*” (Ézs 66,11) A két ige (66,11 és 13) közelsége elgondolkodtató. Mindkettő az anyaság ké-

pét használja: az első esetben a szent várossal, a másodikban a szent Istennel kapcsolatban.

Az Ószövetségben Isten, aki a Sionon lakik, gyakran azonosítja magát Jeruzsálemmel (2Krn 6,6; Ez 48,35; Jól 4,21). Ezért nem érzem az ige kiforgatásának, ha a Jeruzsálem és Isten iránti vágyódást összekapcsoljuk. A kiszolgáltatott ember csak Jeruzsálem emlőin nyugszik meg. Ezzel mintegy Isten keblére hajtja fejét. Szép énekünk szavával: „Isten szíven megpihelve...” Innen pedig már csak egy lépés, hogy az új Jeruzsálem, az anyaszentegyház iránt vágyódjunk.

A svéd filmrendező, Ingmar Bergman munkáiban mindig a vigasztalan emberi sors és a kétségbeesett istenkeresés kap egészen megragadó képi világot. A *Suttogások és síkolyok* című filmben a súlyos beteg Ágnes sehohol nem lel nyugalmat. Annának, a gyermekét korábban elvesztő szolgálónak a fizikai közelsége hoz csak békét számára. Aki látta a filmet, tudja, hogy legkisebb homoerotikus tartalma sincs annak a jelenetnek, amint Anna a blúzát kibontva átkarolja a beteg asszonyt. Az íróként is kiváló Bergman így fogalmaz a forgatókönyvben: „Óvatosan átöleli a beteget, érthetetlen vigasztaló szavakat suttog a fülébe, ringatja, csókolgatja, szorosán átölelve tartja. Ágnes elmerül Anna gyengédségében, megnyugszik, elkínzott testében enyhül és felenged a merev feszültség. – Milyen jó vagy – suttogja. – Milyen jó is vagy. – Anna nedves, nagy keze a beteg arcát és fejét simogatja. Aztán egymás karjaiban elalszanak mind a ketten.”

Milyen jó vagy! – suttogjuk a mi Istenünknek. Rembrandt képe az irgalomról szól. Isten édesanyaként vigasztal bennünket. Héberül az irgalom rahamim: a szó az anyaméhvel függ össze. „*Ahogy az anya vigasztalja fiát, úgy vigasztallak én titeket.*” Krisztusban persze nincs sem férfi, sem nő (Gal 3,28). Benne csak irgalom van. Jézus Isten irgalmasságának az arca. ●

SAJTÓKÖZLEMÉNY
MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ

A Magyarországi Evangélikus Egyház épületei energetikai fejlesztéseinek előkészítése című projekt megvalósult

A KEOP-7.13.0/15 konstrukció a Magyarországi Evangélikus Egyház számára lehetővé tette, hogy a 2014-2020 közötti időszakban a Környezetvédelmi és energiahatékonysági operatív program keretében megjelenő pályázatokra felkészüljön.

A pályázat előkészítése során (kataszter I. fázis) a Magyarországi Evangélikus Egyház elkészítette épületállományi kataszterét, megjelölve azoknak a közfeladat-ellátási szerepet betöltő intézményeknek az épületeit, amelyeket a felállított szempontrendszer alapján energetikai fejlesztésre érdemesnek találtak.

A pályázat II. fázisában a kiválasztott épületek mérnöki felmérését végezték el a szakemberek. A II. fázisban elkészült energetikai auditok és a felmérési tervek alapján kiválasztották azokat az épületeket, amelyek a kataszter III. fázisában is szerepet játszanak.

A pályázat III. fázisában már konkrét projektötlethez készültek el a tervdokumentációk, amelyek alapján bárhol megkezdhető a beruházás.

A Magyarországi Evangélikus Egyház 7.13.0/15 konstrukcióhoz tartozó pályázata egyrészt felkészülést jelentett a Környezeti és energiahatékonysági operatív program 2015. évre szóló éves fejlesztési keretében nevesített, Egyházak épületenergetikai fejlesztései megújuló energiaforrás hasznosításának lehetőségével című konstrukcióra, másrészt jó alapot teremtett arra, hogy az egyház más hasonló témában beadandó pályázaton is sikerrel induljon.

A projektet a Kohéziós Alap és a hazai központi költségvetési előirányzat vissza nem térítendő támogatás formájában finanszírozza.

A pályázat 200 millió forint támogatásban részesült. A projekt címe: A Magyarországi Evangélikus Egyház épületei energetikai fejlesztéseinek előkészítése (KEOP-7.13.0/15-2015-0022).

Az intézmény elérhetőségei:
Magyarországi Evangélikus Egyház
1085 Budapest, Üllői út 24., www.lutheran.hu

Karácsonyi oratórium a Deák téren. 2016. január 10-én 18 órakor a Deák téri evangélikus templomban a Lutheránia énekkar és a Budapesti Vonósok kamarazenekar előadják J. S. Bach *Karácsonyi oratóriumának* (BWV 248) második felét (IV., V. és VI. kantáta).

Taizé-ima és énekegyüttlét. A rákosszentmihály-sashalmi evangélikus gyülekezetben (1161 Budapest, Hősök tere 10-11.) minden hónap második keddjén, legközelebb január 12-én, 19 órától Taizé-ima és énekegyüttlét. Minden alkalommal van igehirdetés is. Információ: gyertyafeny.lutheran.hu.

Meghívó a Gazdag Erzsi vers- és mesemondó versenyre. A szombathelyi Reményik Sándor Evangélikus Általános és Művészeti Iskola 2016. január 22-én 9 órai kezdettel immár huszadik alkalommal rendezi meg a Gazdag Erzsi vers- és mesemondó versenyt.

A hagyományoknak megfelelően a versenyen óvodások és alsó tagozatos iskolások tisztelegnek a költő emléke előtt. A gyermekek teljesítményét jeles előadóművészekből álló zsűri bírálja el; a felkészítő tanárok szakmai beszélgetésen vehetnek részt a zsűri tagjaival. A programot délelőtt gyermekkönyvek vására kíséri, és Merklin Tímea dedikálja a Híres szombathelyi nők sorozatban a Szülőföld Kiadónál megjelent, Gazdag Erziről szóló könyvét.

A versenyre való jelentkezés határideje: 2016. január 15., péntek. E-mail: remenyik@lutheran.hu; telefon: 94/505-913.

Szentföldi látogatás. Időpont: 2016. február 23-29. Ha régóta tervezi már, most itt az alkalom, hogy jelentkezzen egy biztosan induló szentföldi útra. Vezetője Sándor Frigyes evangélikus lelkész. Cézarea, Megiddó, Akkó, Haifa, Genézaretitő, Kumrán, Holt-tenger, Jeruzsálem és más szent helyek. Mielőbbi jelentkezés: EuroMiskolc Travel; tel.: 70/286-7760; e-mail: info@euromiskolctravel.hu. 2015. 12. 15.

Meghívó az ökumenikus imahét nyitó istentiszteletére. Az ez évi ökumenikus imahét országos nyitó istentisztelete 2016. január 17-én, vasárnap 18 órakor lesz a Deák téri evangélikus templomban. Szentbeszédet mond dr. Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek, ígét hirdet dr. Szabó István református püspök, a zsinat lelkészi elnöke. Az ökumenikus istentisztelet liturgiájában a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) tagegyházainak vezetői szolgálnak. Minden kedves testvérünket szeretettel várjuk!

Steinbach József, a MEÖT elnöke
Dr. Fischl Vilmos, a MEÖT főtitkára

GYÁSZHÍR

„Jobb Krisztusért meghalni, mint nála nélkül élni.” (V. P.) Szomorúan, de Isten akaratában megnyugodva adjuk tudtul, hogy életének 85. évében, 2015. szepteste éjszakáján elhunyt Völgyes Pál evangélikus lelkész, a putnoki és az ikladi egyházközség volt lelkésze. Temetése 2016. január 9-én, szombaton a bakonycsérnyei templomban délután 2 órakor kezdődő búcsúztatás után kerül sor az evangélikus temetőben.

A gyászoló család

Evangélikus horoszkóp

Év vége felé egyre-másra jelennek meg a következő évre vonatkozó horoszkópok, jóvendölések, prognózisok, hogy megmondják, mi jóra és mi rosszra számíthatunk. A dolog háttérében az áll, hogy a bolygók együttállása hatással van az ember életére. Legalábbis ez a hivatalos verzió, vagyis hogy a számunkra láthatatlan, ellenőrizhetetlen világból érkező hatások alakítják életünket. Ezt bolygóegyüttállással, asztrogrammákkal, miegyébbel dokumentálják, teszik látványossá vagy láthatóvá.

Valami mozgog engem egy olyan világból, amelyet nem látok. A napkeleti bölcseket is a csillag mozdította meg? Vagy valami, ami a csillagok felett van? Valami után elkezdtek vonzódni, megmozdult bennük valami, kimozdította eddigi csillagjósállapotukból?

Brian Young *A csillagok: Isten igéje az égbolton* és D. James Kennedy *Az állatöv valódi jelentése* című könyveikben érdekes elméletet közölnek. Szerintük a csillagképeknek igenis van jelentésük, mégpedig az evangélium. Isten az égre írta az evangéliumot, hogy mindenki láthassa.

Iosephus Flavius zsidó történetíró szerint a csillagképeknek Sét, Ádám harmadik fia adott nevet. Talán arra alapozza feltételezését, hogy az 1Móz 2,19–20-ban Ádám elnevezett minden élőlényt és állatot. A zsoltáríró pedig azt mondja a 147. zsoltár 4. versében, hogy Isten ad nevet a csillagoknak. Elképzelhető, hogy azért adta, hogy megtanítsa az embereknek is. Emlékeztetőül, hogy arra a mennyei fényességre, dicsőségre emlékezzenek, amelynek hátat fordítottak, amely ellen lázadtak, amely iránt közömbösek lettek.

A Zsolt 19,2-ben arról olvasunk, hogy az eget Isten dicsőségét hirdetik. Továbbá segítenek az időszámításban. A napok, hónapok, az ünnepek meghatározásában. Feladatuk emlékeztetni az embert a szent és a hétköznapi közötti különbségre, az Úrnak szentelt napok és a hétköznapiok szétválasztására. Mikor dolgozom én, és mikor kell hagynom, hogy Isten munkálkodjon bennem. Emlékeztetés, csupán ennyi. Semmivel sem több.

A babiloni időszak után a csillagképek félreértelmezése kezdődött el. A pogány világ megfertőzte ezt is. Ugyanakkor óvakodnunk kell attól, hogy a Szentírás helyett a természetben adott kijelentésre építsük hitvallásunkat. A Biblia olyan érthetően és világosan tárja elénk az örömhírt, hogy nincs szükségünk más bizonyítékra. A csillagképek régi sorrendje a Szűzzel kezdődött, mint a szüztől való születés, és az Oroszlánnal ért véget, mint a Júda oroszlánjaként megjelenő szabadító, megváltó.

Az újságokban megjelenő csillagegyüttállások értelmezése mára teljesen elvesztet-

mint minden csodát, amely csak három napig tart, ezt is elfelejtjük. Nem követi elindulás, keresés, kutakodás, ellenőrzés, mint a napkeleti bölcsek esetében.

Elolvassa az ember a horoszkópot, de nem gondol bele, hogy miként állnak együtt a csillagok, bolygók, hogy egyáltalán együtt állnak-e, vagy csak bemesélik nekünk mindezt tudományos, áltudományos szavakkal fűszerezve. Ebből vonnak le következtetéseket, szerencsés és szerencsétlen napokat állapítanak meg.

Ha a betlehemi csillagra néz, akkor a kereszteni hívó ember mindig együttál-

A CSILLAGKÉPEK ÉRTELMEZÉSE

Csillagkép	Kép	Értelmezés
Virgo	Szűz	Szűz Mária
Libra	Mérleg	A bűnért meg kell fizetni
Scorpius	Skorpió	A bűn halált hoz
Sagittarius	Nyilas	Démonizmus
Capricorn	Bak	Földi korrupció
Aquarius	Vízöntő	Élő víz vagy özönvíz
Pisces	Hal	Isten maradéka
Aries	Kos	Áldozat
Taurus	Bika	Feltámadás
Gemini	Ikrek	Krisztus kettős természete
Cancer	Rák	A megváltottak összegyűjtése
Leo	Oroszlán	A Király

te eredeti jelentését. Ugyanakkor a szfinx titokzatos szobráról is szót ejt, amely egy arccal kezdődik (a szűz), és oroszlántesttel végződik. A szobrot, amely a piramisok lábánál nyugszik, az özönvíz utáni civilizáció építette, hogy kőbe véssé az evangéliumot (kőbe vésett prófécia, evangélium), és az megmaradhasson az idők végezetéig.

A jelek felkeltik érdeklődésemet. Kíváncsi vagyok, elindítanak valamilyen irányba. Az ember olvas egy napilapban egy érdekes csillagászati jelenségről, együttállásról, egy váratlan természeti katasztrófáról. Ilyenkor felteszi a kérdést: vajon nem kezdődött-e el a világvége, nem azoknak az eseményeknek a kísérőjelenségei ezek? Nem élünk-e az utolsó napokban? Aztán,

lásban van ezzel a csillaggal. Ez a csillag határozza meg az ő egyéni sorsát mindennap. Ezt kell mindennap ellenőriznünk. Ezt az együttállást vagy együtt nem állást. Megállapíthatjuk: a világon nyomorúságunk lesz. Ez a szerencsétlenség, „*de bízzatok: én legyőztem a világot*”. (Jn 16,33) Ez a jó hír. „*Íme, újjáteremtek mindent*.” Az együttállásról naprakész információkat, utasításokat a Szentírás ad nekünk.

„Beigazolódott! Nekem bevált!” – sokszor hallani a horoszkóppártiak örömkialtását. Ugyanezek a felkiáltások miért maradnak el a bibliaolvasó ember életéből?

● HORVÁTH CSABA

Forrás: *Evangélikus Harangszó*, 2015. tél

Mi lesz veled,

A Nyíregyháza környéki tanyavilág lakói hagyományosan evangélikusok, a gyerekek közül sokan most is a városi evangélikus iskolákba járnak. A fiatalok viszont már a közeli megyeszékhelyen is alig találnak munkát, ezért inkább a fővárosban vagy Angliában próbálnak szerencsét. Állatokat már szinte senki sem tart, de az itteniek még mindig fával fűtenek, és ma már két busz is megfordul vasárnaponként.

tanyavilág?

„Soha nem akartam otthagyni se Magyarországot, se a tanyát. Aztán jött egy lehetőség, és úgy voltam vele, hogy megpróbálom, legfeljebb hazamegyek. Ennek majdnem öt éve. Itt él a testvérem is, két unokatestvérem és még néhányan az egykori környékről – mondja a huszonnyolc éves Tímea, aki a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnáziumban érettségizett, most pedig Kelet-Angliában, egy Peterborough melletti gyárban dolgozik. – Nyilván megvan az előnye annak, hogy itt dolgozom és itt élünk, elsősorban az anyagiak. Viszont így kimaradok mindentől, ami otthon történik. Furcsa dolog ez, igazából nincs már olyan, hogy otthon. Mikor itt vagyunk, hazavágyunk, mikor hazamegyünk, ide vagyunk vissza.”

„Így vagyunk, hogy mindig kevesebben”

A fiatalok elmennek, a férfiak meghaltak, az egyedül élő idős asszonyok zöldségből és gyümölcsből megtermelik maguknak, amit tudnak, de állatot már szinte senki sem tart – tudom meg a huszonegy éves megözvegyült, nyolcvanéves Sutákné Máriától és sógornőjétől, a tizenhárom éves özvegy, hetvennyolc éves Sutákné Júliától, akik egymás szavába vágva mesélnek a tanyai életről.

„Itt összesen húsz ház van, és előttem is laknak, utánam is, az a szerencse. Az nagyon rossz, amikor úgy laknak, hogy közel-távol nincs semmi. Mi azért így sorba lakunk. De este csak egyedül van az ember, és már lassan kifogy a tanyában az öreg. Így vagyunk, hogy mindig kevesebben, mindig

kevesebben – mondja Mária. – Gyerekeim nekem is a városban laknak, fiamnak van tizenöt lova, ő versenylovakat tart. Suták Vanda, aki az első nemzeti vágtát nyerte meg, az az én unokám. Az unokáim különben mind Pesten élnek, itt elhelyezkedni nem tudnak, olyan állást nem tudnak kapni.”

A tanyabokor, bokortanya vagy szállásbokor sajátos, Nyíregyháza környékére jellemző településtípus, a szántóföldek között álló, határbeli apró házcsoportokat jelöli. A 19. század első felében negyvenöt tanyabokra volt a részben szlovák evangélikusokból újraneépített szabolcsi megyeszékhelynek. Az itteni tanyák tehát nem egymagukban állnak, hanem valóban kis bokrokat képeznek.

És hogyan telik itt egy nap?

„Reggel hatkor fölkelek, kimegyek, délután ötig én kinn vagyok. Hol ezt csinálom, hol azt. Van segítség azért, itt a Csabika, a gondozóm. Ha kell valami, elintézi. Bandika, a tanyagondok (a Nyíregyháza-Kertvárosi Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyházközséghez tartozó Joób Olivér Szeretetintézmény munkatársa – a szerk.) pedig visz be minket minden pénteken. Olyan jó nekünk ez a kocsi, bevisz, elhoz. Már most állatok nincsenek, disznót nem ölünk, kell egy kis hentesféle, tej, kenyér. Csak kell vásárolni. A zöldséget – tengerit, zöldséget, krumplit – magunknak termesszük, de azt meg a szárazság miatt nehéz. Van még az a néhány tyúk, hogy az a kis tojás meglegyen” – mondja Mária.

A téli hétköznapokról pedig Júlia beszél:

„Nyáron, ősszel összevágjuk a fát, jön egy fiú, az segít. Azért fizetni kell, de örülünk neki, hogy van kit hívni. Mondják a gázosok, hogy »nem is tetszik gázt használni«. Olyan kevés özvegyit kapok, hogy nem bírok mindent fizetni. Fám meg van, Csabika összevágja, összehazsgatja, de olyan jó az a kályha, nem is adnám oda semmiért. Fám idáig volt még a kertben, van is valamennyi. Ha majd nem lesz, veszek.”

A klasszikus, nagy tanyasi családok együtt vezették a gazdaságot, mindent megtermeltek maguknak, a fölösleget pedig árulták a piacon.

Biciklivel a piacra – a tejföl is megfagyott

„Most minden másképp van, mint régen – emlékszik vissza Mária. – Akkor voltak jószágok, levágtuk a disznót, ha elfogyott, levágtuk a másikat. De már egy ember egymagának minek tartson hízót?”

„Megtermeltünk mindent, tényleg így volt, meg piacolni jártunk – veszi át a szót Júlia. – Én is fejtem két tehenet, volt belőle túró, tejfel, azt piacra vittük biciklivel. Télen megfagyott a túró útközben, nem tudtuk a tejfelt se kiszedni, fagyos volt. Akkor még nem volt ilyen fedett úri piac, mint most, dehogy. Biciklivel mentünk... Hogy is bírtuk?”

Mária férje azonban már korábban dolgozni kényszerült: „Az az igazság, hogy már a mi férjeink is bejártak dolgozni, mert már abból, amit itt a tanyán dolgoztunk, termeltünk, nem lehetett megélni. A nőkre maradt a tanya, a férfiak meg jártak be a városba dolgozni.”

„Én ledolgoztam az életemet a tanyán, de nyugdíjat nem kapok. De nem panaszkodom – teszi hozzá Júlia. – Ami van, azt beosszuk, még félre is teszünk kicsit. Mikor milyen hónap van. Szeretünk itt, megszoktuk. Ezt a levegőt nem adnám semmiért.”

A püspök úr fái most is állnak

Az Angliában dolgozó – egyébként egy másik kistelepülésről származó – Tímeának is leginkább a jó levegő, a nyugalom és a reggelek hiányoznak: „Egy ilyen helynek megvan a hangulata, még akkor is, ha néha bosszantóak a pletykák – mert abban nagyon jók ezek a kis közösségek. Mindig jó volt madárcsicsergésre, kakaskukorékolásra, báránybégetésre ébredni. Most egy álom hazamenni a szülői házba a nyüzsgésből. Valahogy ott mindig nyugalom van. Össze sem hasonlítható a zajos várossal.”

A tanyavilág tágas réteit, friss levegőjét a városi előkelő réteg is hamar felfedezte magának: sok telek hobbikertként műkö-

dött. „Geduly püspök úrnak velünk szemben volt a nyaralója, meg orvosoknak is voltak ott a gyümölcsösei. Máig megvannak azok a fák, a házakat elbontották, de mindig néztem, hogy a püspök úr fái megmaradtak” – tudom meg a beszélgetésünkhöz csatlakozó, másik tanyából származó Bogárné Julianna nénitől, aki kézimunkáit mutatja épp. Könyvjelzők és Luther-rózsák – ő készíti a kertvárosi gyülekezet oltárterítőit is.

Fontos tehát az evangélikus hagyomány az ittenieknek, de nem jelent – régebben sem jelentett – gondot az együttélés más felekezetűekkel: „Itt a környéken azért általában evangélikusok vagyunk, bár most már azért keverednek. Most már keveseb-

bet járunk templomba, valamikor nagyon sokat mentünk biciklin is, meg kocsin is, de most ide járunk az istentiszteletre, ha jön a lelkész úr házhoz. Meg van a rádió meg a tévé, és azt meghallgatjuk, megnézzük. Mindegy, milyen vallás, ha Istenről beszél, meghallgatom mindet. Minálunk ebből sosem volt veszekedés, pedig apám görögkatolikus volt, anyám evangélikus” – emlékszik vissza Mária. ▶

Egy élet munkáját nem hagyja itt az ember

Az itteni idősnek a hit nemcsak a békés, nyugodt együttélést, de más képességet is ad: elviselni a magányt. „A legrosszabb az egyedüllet, az nagyon rossz. Itt ugyan nem járnak tolvajok, ilyen gond nincs, de ilyen magas korban az ember elgondolja, hogy lehet rosszul, eleshet, menni kell orvoshoz” – mondja a kézimunkáit rendezgető Bogárné.

„Én is mindig azt mondtam az uramnak, hogy akármilyen gyenge lesz, csak

legyen. Hogyha bemegy az ember, csak legyen kihez szólni – veszi át a szót nagy egyetértésben Júlia. – Sokan vannak nagyon egyedül, akik félnek, mégse mennének be otthonba. Mert ha arra gondolnak, hogy egy élet munkáját kellene itt hagyni, akkor nem olyan könnyű.”

És hogy mi a három idős hölgy bevált receptje a téli depresszió ellen? Olvasás, éneklés, kertgondozás, kézimunka. Vasárnaponként pedig összegyűlnek, beszélgetnek.

„Ha leesik a hó, akkor seperni kell, a tyúkokat mindig el kell látni. De télen többet vagyunk benn, tűzre rakunk, főzünk, olvasgatunk. Ha van valamilyen gyülekezeti program, amire elvisznek, elmegyünk. Különben bízunk a Jóistenben, olvassuk a Bibliát, énekelünk magunknak.”

Vasárnaponként a busz reggel háromnegyed kilenckor megy el, és délután

három órakor jön vissza. Hétköznap valamivel gyakrabban jár – van azért még néhány iskolás gyerek a környéken. Ennek a busznak a helyiek nagyon örülnek, mivel régen „jó másfél kilométert” kellett gyalogolni – vagy elmentek biciklivel – a keresztútig, csak ott lehetett felszállni a városi járatra.

Milyen lesz a tanyavilág, ha majd nem csak a buszmegállók és a menetrendek változnak meg? Mit hoz majd a változás? Biogazdaságokat, önfenntartó nagycsaládokat, szélmalomokat a széles pusztákba? Vagy széthordott köveket, sártengert és gázt? Mi lesz a kiüresedett porták sorsa?

A városi buszmegállóban a hazaigyekvők még mindig várnak. Ciccen a számlap, a busz befordul, felszállnak néhányan. A többiek maradnak, számolják tovább a perceket. Néhány örökkévalóság után megérkezik az ő buszuk is, hogy elvigye őket egy olyan tanyára – legalábbis gondolatban –, ahol tágas az élet, ahol laknak még állatok, és nem csak a gaz veri fel az udvart.

● LABORCZI DÓRA

A képeket Stiller Ákos Tanyavilág című fotósorozatából válogattuk, amellyel a világ egyik legrangosabb fotóversenyének, a Pictures of the Yearnek az első díját nyerte el 2015-ben képriport kategóriában. E sorozat tagja a rókabokri házi evangélikus istentiszteletről készült felvétel is.

Tomori töprengés

Még egyszer Vladár Gáborról

Sokan szállingóztak kifelé 2015. október 16-án kora délután a fasori evangélikus gimnázium kapuján: jogászok, bírák, minisztériumi tisztviselők, teológusok, lelkészek, püspökök, tanárok, levéltárosok, kutatók, történészek, az egyházi és a világi média munkatársai. Többek hóna alatt nagy alakú, sötétbordó könyv lapult, borítóján Vladár Gábor-émlékkötet (1881–1972) felirattal, alatta a nevezett szénrajzportréjával. Emlékkonferenciát tartottak aznap Vladár Gáborról a Magyarországi Evangélikus Egyház és az Igazságügyi Minisztérium támogatásával, Trócsányi László igazságügyi miniszter és Fabiny Tamás evangélikus püspök kezdeményezésére, sőt aktív részvételével.

● MIRÁK KATALIN írása

A konferencia szervezője és az emlékkötet szerkesztője dr. Révész Béla, a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának docense volt. 2015 őszére ugyanis kiderült: vannak olyan hivatkozási pontok, amelyek a minisztérium és az evangélikus egyház számára olyannyira fontosak, hogy akár egy nagyszabású közös rendezvényt is megérdemelnek. Ilyen lett mostanra Vladár Gábor személye, életútja és munkássága. De vajon kinek mit mond ma e név?

Trócsányi László a távoli hivatali elődjét „majdnem elfeledett”, sőt „méltatlanul elfeledett nagy magyar jogász”-ként említette. Holott a minisztérium falai között ma sem ismeretlen Vladár Gábor neve. Emlékét nemcsak kegyelettel őrzik, de esetenként még ma is méritenek abból a szakmai örökségből, amellyel Vladár 1929 és 1944 között az igazságügy-minisztérium törvény-előkészítő osztályának vezetőjeként a hazai jogtudományt gazdagította. ►

► És vajon mit tudnak róla a mai evangélikusok? Sok egyházszerkesztő tény ismerhetnek, ha olvasták rendkívül élvezetes, jó stílusban megírt, de kortörténeti dokumentumnak is kiváló memoárját (*Visszaemlékezéseim*, Püski Kiadó, Budapest, 1997). Írásában életének számos evangélikus helyszínére elvezet: a Sütő utcai (Deák téri) gimnáziumba, ahol érettségizett, vagy a Deák téri templomba, ahol házasságot kötött Fáy Bertával. És persze fel a Várba, a Bécsi kapu téri templomhoz, ahol megkeresztelték Pál fiát. A budavári evangélikus gyülekezet Vladár Gábor egyházi szolgálatának is kiemelkedő színtere volt, hiszen 1943-tól a gyülekezet felügyelőjeként működött.

Higgadt bölcsesség

Míg talán többen tudják, hogy karrierje a minisztériumtól a Lakatos-kormányig ívelt, amelynek 1944. augusztus 29-i megalakulásától október 16-ig, a nyilas hatalomátvételig az igazságügy-minisztere volt. Remélhetőleg legalább a honi evangélikusok történeti emlékezetében él, hogy Vladár Gábor az evangélikus egyház közép- majd legfelső szintű világi (nem lelkési; laikus) vezető tisztségviselői ka-

1947–48-ban, amikor együtt vezették az egyházkerületet.

Az irányítást azonos alapelvek szerint képzelték el, s azokhoz a legkíméletlenebb egyházüldözés idején is ragaszkodtak: önrövidítés; saját ingatlanok (például földek, bérházak) és egyéb bevételi források által biztosított önfenntartás és gazdasági önállóság; a „szabad államban szabad egyház” konstrukció érvényesülése, amelyben az állam erkölcsileg és anyagilag is támogatja, de nem irányítja az egyház szolgálatát, s nem avatkozik bele a működésébe. Továbbá az egyház a küldetésével

álló egyházvezetők. Így Ordass püspök és Vladár kerületi felügyelő együttműködése is csak rövid ideig tarthatott. Az 1948. év – korabeli propagandaszlogenrel „a fordulat éve” – ugyanis nem kedvezett a fenti alapokon nyugvó egyházszemléletnek, és a totális egyházüldözést folytató pártállam erőszakkal vetett véget közös szolgálatuknak.

Az „egyházi szalámitaktika” receptje szerint a hatalom előbb a világi egyházvezetőket támadta meg, járatta le és távolította el pozíciójukból. Őket többszörösen veszélyes csoportként kezelte, akik nemcsak

Sem tudását, sem hivatali pozícióját nem volt hajlandó olyan törvénytelen lépések szolgálatába állítani, amelyeket nemcsak szakmai, de erkölcsi és hitbeli mércéje alapján is vállalhatatlannak tartott.

összegegyeztetendő társadalmi feladatok elvégzésében együttműködik az állammal, de a politikai szerepvállalást elutasítja; az egyházon belül sértetlenül érvényesül a demokratikus választási rendszer, amely szerint minden hatalom forrása alulról, a

mint a „fasiszta-ellenforradalmi” Horthy-korszak prominensei, de a pártsajtóban mint a népi demokrácia diabolikus ideológiai ellenségei, az egyházi reakció megtestesítői jelentek meg.

1948. januárban Rákosi Máttyás a kommunista pártfunkcionáriusok budapesti értekezletén bejelentette, hogy a „klerikális reakcióval” év végéig végezni kell. A kormány követelését két hónappal később Balassagyarmaton, Szabó József püspök beiktatásán Mihályfi Ernő, a köztársasági elnök hivatalának akkori főnöke – korábban tájékoztatási, majd külügyminiszter, aki állami funkciói mellett 1952-től két évtizeden át az evangélikus egyház egyetemes felügyelői tisztségét is betöltötte – közölte a népes ünneplő gyülekezettel: az evangélikus egyházban is haladéktalanul „örségváltást” kell végrehajtani! A korabeli politikai szövegírás valójában azt jelentette, hogy mihamarabb meg kell tisztítani az evangélikus egyház – nem lelkési – tisztségviselői karát a „reakciós elemektől”. Utóbbiak korántsem csak egyházi pozíciójuk miatt számítottak „veszélyes” kategóriának, hanem társadalmi hovatartozásuk révén is, hiszen egyben az „osztályellenség” képviselőiről – bárókról, nemesekről, földbirtokosokról, miniszterekről, a Horthy-rendszer jelentős közéleti személyiségeiről – volt szó.

A Mihályfi beszédével megindított támadás hatására 1948 szeptemberéig e „cél-

rának tagjaként is fontos munkát végzett. Történetesen ez utóbbi szolgálata is a Sütő utcai gimnáziumból indult, mert 1947. november 6-án itt, az iskolának a háborús sérüléseiből épp akkoriban felújított dísztermében iktatta be a közgyűlés a bányai egyházkerület felügyelői tisztségébe.

Ordass Lajos, a kerület püspöke meszeszenenőkg értékelte új elnöktársát. „Dr. VG higgadt bölcsessége jó támaszpontom volt sok nehéz döntésemben” – írta később, félreállításának éveiben. Bizony, akadt is jócskán nehéz döntési helyzet

hívektől és a gyülekezetektől ered. Ahogy Vladár Gábor e választási rendszer lényegét summázta: „Igazi tiszta demokratikus elv, elutasítása mindenféle diktatoriális gondolatnak.”

Örségváltás

A Rákosi-féle pártvezetés koncepciójába azonban ezek az elvek és fogalmak éppúgy nem fértek bele, mint az azokat a diktatúrában is következetesen képviselő

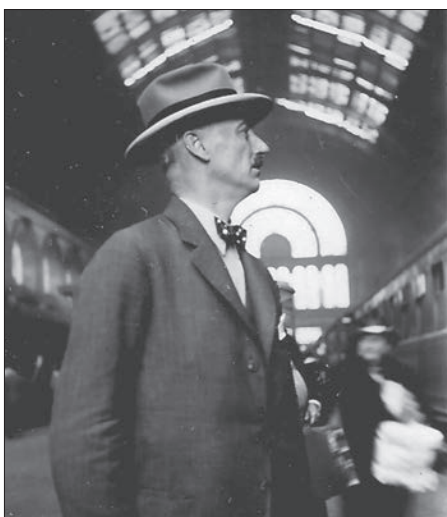
közönség” számos tagja – egyházkerületi felügyelők, egyházmegyei felügyelő, főügyész, főjegyző – lemondott hivataláról.

Vladár Gábor 1948. augusztusban hozta meg döntését. Akkor ugyanis „illetékes helyről” megüzenték neki: „Ha nem mondom le egyházi tisztségeimről, a) megszűntetik a nyugdíjamat, b) kockára teszik fiam hazatérését az orosz hadifogságból, c) tudnom kell, hogy vannak más eszközök is, amelyek alkalmasak arra, hogy jobb belátásra kényszerítsenek.”

Fenyegetés, zsarolás, kényszer – csak néhány jellegzetes elem a pártállami diktatúra eszköztárából. Vladár maga is úgy élte meg, hogy „világos, érthető beszéd volt” ez, értett is belőle. Lemondása után nem sokkal, Szent István napján Pali fiuk hazaérkezett a fogságból...

Rákossal szemben...

Úgy tűnik, Vladár – szakmája és korábbi hivatali és politikusi pozíciói révén – különösen is begyében volt a pártvezetésnek. Élénken megőrizte emlékezetében 1948. április 19-ét, amikor a háromtagú evangélikus egyházi delegáció tagjaként Ordass Lajos és Szabó József püspökökkel együtt látogatást tett Rákosi Mátyásnál. Vladár „történelmi, teológiai és jogi alapokra építve” válaszolt az államminiszter (egyben a kommunista párt főtitkára)

előtt az evangélikus egyház álláspontját. Évek múltán is feljegyzésre méltónak ítélte, hogy Rákosi „kitüntető figyelme a két püspök iránt szembevető volt azzal a ridegséggel, amivel felettem semmibevevéssel elnézett”. Magyarán: a pártfőtitkár levegőnek nézte, mert valószínűleg éppúgy

tartott tőle, mint a hasonló háttérű világi egyházvezetőktől.

Sajátos jelenség az evangélikus egyház világi tisztviselői karában a jogi végzettségű, igazságügy-minisztériumi „előéletű”, netán korábban még magas kormánypozíciót is betöltő személyek felülreprezentáltsága. Vladár Gábor mellett ilyen például Pesthy Pál, aki 1924–29 között a Bethlen-kormány igazságügy-minisztere volt, és majd húsz éven keresztül a bányai egyházkerület felügyelője. Vagy Tomcsányi Vilmos Pál, 1921–22-ben a Teleki-, illetve a Bethlen-kormány igazságügy-minisztere és két hónapig egyben belügyminisztere, aki mindemellett huzamosabb ideig a budapesti evangélikus egyházmegye felügyelője is volt.

E vezetők jogi felkészültségük, a jogalkotás és az igazságszolgáltatás terén szerzett jártasságuk és tapasztalataik révén, ráadásul egy olyan egyház élén, amelynek szervezete évszázadok óta demokratikus elvek szerint épült fel és működött, méltán kelthettek aggodalmat abban a pártvezetésben, amelynek jogról, törvényességről, demokráciáról egészen másfajta fogalmai voltak.

Törvénytelenül

Vladár nem csupán (majdnem) elfeledett, de még inkább elhallgatott alakja a 20. századi magyar jog- és köztörténetnek. A szűk jogtudományi és történelmi szakmai körökön kívül ugyan ki tud ma arról, hogy Vladár Gábor a Sztójay-kormány igazságügyi miniszterének, Antal Istvánnak az unszolására sem akart a magyar jogrendszer, a törvényességet és a jogállami eszméket alapvetően sértő intézkedések kodifikációs munkálataiban részt venni, ezért kilépett a minisztérium köte-

lékéből. „Bűnrészesség terhelne” – írta lemondólevelében, amelynek másolata ma megtalálható az Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltárában őrzött kitelepítési iratai között.

E döntésével valójában olyan konkrét lépéseknek a jogi szabályozásában való közreműködését utasította el, amelyek pedig a német megszállás utáni hónapokban a magyarországi „zsidókérdés megoldásának” kulcsfontjai voltak. Nem volt hajlandó jogszabályt előkészíteni a gettóba hurcolt zsidóság otthonaiban maradt ingóságok lefoglalásáról és értékesítéséről a magyar királyi kincstár javára; nem volt hajlandó kodifikációs segítséget adni ahhoz, hogy a belügyminisztérium kiszolgáltassa a csendőrségnek a fegyvertételekben őrzött zsidó foglyokat.

Vagyis sem tudását, sem hivatali pozícióját nem volt hajlandó olyan törvénytelen lépések szolgálatába állítani, amelyeket nemcsak szakmai, de erkölcsi és hitbeli mércéje alapján is vállalhatatlannak tartott.

Kései tiszteletadás

Ha valaki a Kissvábhegy impozáns villanegyedének lankás utcáin sétál, a Goldmark Károly utca 9. számú ház falán felfedezheti a XII. Kerületi Önkormányzat által 2002-ben állított emléktáblát. Kései tiszteletadásként tömören hirdeti Vladár Gábor életének krónikáját: itt élt 1963-tól haláláig „sokévi viszontagságos hányattatás után” a volt igazságügy-miniszter, királyi kúriai tanácselnök, országos hírű jogtudós, akit 1951-ben a közeli Karap utca 8. alatti otthonából telepítettek ki családjával együtt.

Utóbbi épp annak a rendeletnek az alapján hajtották végre rajta és családján, amelynek előkészítésén 1939-ben ő maga is dolgozott. A jogszabály akkor oly kiválóan sikerült, hogy a pártállam jó egy évtizeddel később csak elővette a fiókból, és a Budapestről történő kitiltások végrehajtásánál alkalmazta. A Tomor községbe való kitelepítés és a biai, kutya-hegyi száműzés éve alatt Vladár Gábor jogtudós bizony méltán töprengett azon, „vajon érdemes volt-e negyven éven át fáradoznom ennek az országnak az igazságügyéért”.

A szerző történész, a Magyarországi Evangélikus Egyház Tényfeltáró Bizottságának tagja

„Egyre kulturálatlanabbá válik a világ”

Beszélgetés Szigethy Gábor irodalomtörténésszel

Nemrégiben jelent meg Szigethy Gábor irodalomtörténész *Időtörés* című könyve, amelyben megélt élményekről, találkozásokról, emlékekről vall, más-kor családi dokumentum, öröklött kézirat, régi újság, plakát vagy színház-jegy a titkokat őrző múltdarab. Esszéiben ismert vagy elfeledett személyekre terelődik a figyelem a sorsfordító 20. században. Az íróval beszélgettünk.

– Azt írta be dedikációként a nekem szánt könyvébe: „Szerény kísérlet a kizökkent idő helyretolására.” Kicsit bővebben kifejtene?

– Goethének van egy csodálatos mondata a Hamlettel kapcsolatban. Így hangzik: „Lekaszálják a régit, és kisarjad az új.” Hamlet meghal, a régi rosszat és jót lekaszálják, és kisarjad az új. E pillanatban rettenetesen aggaszt a világ: katasztrofális helyzetben van. A politikus urak képtelenek felmérni, hogy milyen állapotban vagyunk. Nemcsak a migráns- vagy a klímaproblémára gondolok, hanem például a szegénység és a gazdagság elretentő aránytalanságaira. Fogalmunk sincs, mi történik a háttérben, felfoghatatlan mértékű információáradatban élünk. Nagyon sok ember már attól lelki beteg, hogy nem érti a legegyszerűbb dolgokat sem. Úgy érzem, a világ megbolondult. Elvesztette belső egyensúlyát. Tökéletes sohasem volt, de akadtak pillanatok, amikor az emberiség nagyobbik része tudta, merre tart. Most fogalmunk sincs, hogy merre tartunk, illetve merre löknek bennünket.

– Lehetséges, hogy a múlt mindig jobbnak tűnik, mint volt?

– Mélyen hiszek abban, hogy a múltat meg kell ismerni, mert a múltban van jelenkori gondjainkra a magyarázat, csak föl kell ismerni. Azért írtam a dedikációmban, hogy „szerény kísérlet”, mert én sem tudom, hogy a kizökkent időt hogyan kell helyretolni. A világot egyensúlyban egy dolog tudja tartani vagy valamikor a helyére tolni: ha mindenki – utcaseprőtől a miniszterelnökig – a maga helyén a maga dolgát a legjobb belátása szerint és a legtisztességesebben elvégzi.

– Jevtusenko írja a Naggyá lenni című versében: „Bűn a középszerűség, akárcsak / a hazug szó: elfajulás.” Pár sorral lejjebb pedig: „Naggyá nem lenni – gyalázat.”

– Nem az a fontos, hogy naggyá legyek, hanem hogy olyan dolgot csináljak, amihez értek. Egész életemben tanítottam. Ma már nyugdíjasként csak a Pesti Magyar Színház színiakadémiáján tanítok heti hat órában. Azért vállaltam ezt a feladatot, mert úgy gondolom, hogy hetven év fölött is még hasznosan csinálom. De már például nem akarok filmet forgatni, mert úgy érzem, azt már nem csinálnám úgy, mint ahogy *A kereszt kereszt-útja* című filmem forgatása idején; ebben a műfajban az volt a hatyúdalom. Sokkal butább vagy tehetségtelenebb nem lettem, de az energiáim megfogyatkoztak; következőképp nem szabad olyat elvállalni, ami már nem lesz a saját mértékem és igényem szerint tökéletes.

– Van, aki azt mondja: mi értelme van annyit időzni a múlttal? Hagyjuk a buzgó történészekre. A sors a jövő irányába mutat, nem pedig a múlt felé. A Nobel-díjas Steinbeck ezzel szemben azt állította egy interjúban, hogy „...minden mulandó, a siker meg a többi. A jövő nem létezik”.

– Az ember számára szűkül a szubjektív jövő, s ebbe a politika is beleszól. Fogalmunk sincs arról, milyen lesz a jövő. A múlt az, ami biztos. Szeretem Pilinszky János gondolatát: „Múltunk a mi legfőbb reményünk.” A múlt ismerete megtanít érteni a jelen időt. A jövőt csak elképzeljük. Egy húszéves számára természetesen fontos a jövő, fontosabb, mint nekem. Itt ülök a rengeteg könyvem között, és az jut eszembe, hogy a könyvkiadók arra gondolnak: húsz-harminc év múlva már nem lesz könyvkiadás. Ismertem sokkönyves írókat, akiknek ma már a nevére sem emlékeznek. Eltűntek az időben.

– Könyvének fülszövegében többek között ez olvasható: „E szerteágazó tematikájú esszéfűzér darabjai önéletrajzi ihle-

tésűek, mert minden történethez személyes köze van a szerzőnek.” Hozzáteszem: olyan dolgokat, összefüggéseket vesz észre, amelyek további gondolkodásra készítik az olvasót.

– Szeretném hinni magamról, amit a tudós Dombi Márton mondott barátjáról, Csokonai Vitéz Mihályról: „Jellemezte őt az észrevevés talentuma.” Szeretném hinni, hogy észreveszek valami fontosat, és írásaimban megpróbálom a különböző dolgok között tartalmas összefüggéseket felfedezni.

– Az Időtörésben kísérletet tesz arra, hogy láttassa és rekonstruálja a közelmúltat, hajdanvolt érdekes emberek „életre keltésével”. Ugyanakkor nagyon ficáncol a személyéhez kötődő eseményekben.

– Lehet, hogy a korom miatt, de az elmúlt évtizedekben rengeteg minden történt velem. Ebből a szempontból látom fontosnak a személyességet. Nehezen viselem, hogy egyre kulturálatlanabbá válik a világ. Például a színház nézőterén esznek; vagy pulóverben ülnek be az Operába; az amerikai turista a színpad elejére teszi le a kólásüveget, és így tovább. Ami a személyes múltamat illeti: nagyon sok olyan emberrel találkoztam életem során, akiknek az élete valamilyen példának szolgálhat mások számára. Mezei Mária hitéleti helyzetéről például: mindig, minden körülmények között ragaszkodott megszenvedett, megvallott hitéhez. Példa lehet, ha valaki akkor is megmondja az igazat, amikor neki ebből kára származik. Fejes Endre, Pilinszky János, Kondor Béla, Kormos István... Igen, a múltbeli példáim, történeteim, szavakkal festett arcképeim a jelennek szeretnék felmutatni olyan emberi minőséget, amely kiveszőben van!

– Tudvalévő, hogy nagy szerelme a színpad. Mit válaszol arra a kérdésre, hogy napjainkban miért nincsenek olyan nagy színészeink, mint voltak egykoron?

– Mert a színház mint szellemi forrás már nem fontos a társadalom számára. Nem fejlődhetnek ki nagy egyéniségek, ha nem figyelnek rájuk. Egy hatodrendű, pösze tévériportert jobban ismernek, mint Csomós Marit vagy Udvaros Dorottyát. A „bölények” – Bessenyei, Básti, Sulyok, Bulla, Latinovits stb. – azért lettek fajsúlyos, nagy művészek, mert a közönség által is kényszerítve voltak arra, hogy a munkájukra figyeljenek, és folyamatosan építsék önmagukat. Ma a világ nem honorálja azt, aki önmagát építi. Az emberek, a társadalom azt becsüli, akinek sok pénze van.

– Attól az embertől kérdezem, aki tanított, filmet és színházat rendezett, több könyvet írt és szerkesztett, tanulmányok és cikkek tucatjai vannak a háta mögött: miért ír?

– Mert valamit el akarok mondani embertársaimnak. Nagyon korán elvesztettem a szüleimet, egyetemista koromban már önmagamot kellett eltartanom. Egész életemben dolgoztam, megszoktam, hogy rendet kell tartanom magam körül. Az írás: szolgálat. Kísérlet a rendteremtésre.

– Végezetül: az evangélikus vallás rányomta-e a bélyegét sorsának alakulására?

– Hétéves koromban kerültem a budai evangélikus árvaházba. Beteg édesanyám helyett Zsuzsanna nővér és Tamás bácsi volt egy évig apukám, anyukám. 1950-ben a kommunisták gyarmattá alázták Magyarországot, elrabolták az egyház vagyonát, bezárták az árvaházat. Emlékszem, álltunk beteg édesanyámmal a kapuban, Zsuzsanna nővér megsimogatta a fejemet, és azt mondta: „Vigyázz az édesanyádra!” Egész életemben végigkísért ez a szeretetre tanító, hitet adó mondat.

• KŐ ANDRÁS

Vállalati buli

Cége válogatja, van, ahol karácsonyi partinak hívják, és az ünnepek előtt tartják, van, ahol évindítónak, és az új év első napjaiban zajlik, de olyan is akad, ahol farsangi mulatságnak nevezik, és a vidámság időszakában rendezik meg. Vagyis kevés az olyan vállalat, ahol ne tartának télvíz idején valamilyen „össznépi” rendezvényt. Mulatozással, evés-ivással, esetleg műsorral, netán évértekével egybekötve.

Az alkalmazottak hozzáállása is erősen változó az efféle rendezvényekhez, abban azonban nagyjából egység van, hogy „illik” ott lenni – legalább egy darabig. Az pedig aligha szorol különösebb magyarázatra, hogy miért szeretik jobban a fiatalok ezeket az összejeveteleket.

Egy közeli asztalnál feltűnően öltözött fiatal lány kacérkodik a jóképű, munkatársai körében szemmel láthatóan népszerű negyvenes férfival. Látszik, mindenképpen szeretné meghódítani. Szinte süt mozdulataiból az erotika, keresi a fizikai kontaktust, az érintést. Ám ez a nap nem az övé, mert a férfi úgy tesz, mintha nem értené a jeleket, majd eltűnik, s egy hölgykoszorú felől hangzik fel a nevetése.

Arrébb fiatal pár táncol, illetve már nem is tánc, amit járnak, hanem inkább afféle mozgásbeszéd. Anélkül, hogy érzékelnék, a testbeszéd elemeinek szinte teljes arzenálját felvonultatják. A fiú a lányt szeretné, a lány pedig – nos, ő pedig a fiút. A vita azonban nem ezen van közöttük, hanem inkább bimbózó kapcsolatuk építésének tempójáról nem tudnak megállapodni. A lány láthatóan vonakodik, elutasít, neki még idő kellene, mielőtt testileg, lelkileg beleveti magát ebbe a kapcsolatba. A fiú azonban mindent és azonnal szeretne – ahogy ezt a világ rendjeként már évezredek óta megszokhattuk. Ám most a tartózkodás győz, nem jött létre konszenzus, elmaradt a hódítás. A fiú – úgy látszik – nem tudja feldolgozni a kudarcot, mert úriemberhez méltatlanul faképnél hagyja partnerét, és távozik, hogy kisvártatva, tüntetőleg egy másik hölgy társaságában jelenjen meg ismét. A lányt azonban ez szemmel láthatóan nem viseli meg, valószínűleg nem ez az első ilyen esete. Továbbra is jókedvűen táncikál, de immár barátnői társaságában.

Persze örömteli pillanatokat is megleshet a figyelmes szemlélő. Egyszerű vonalú, szűk ruhába öltözött, igen csinos lány teszi le tányérját a szemközti asztalra, és telepszik mellé. Mosolygós arcán harmónia, kedvesség és béke tükröződik. Gondosan megteríti magának, eligazítja az evőeszközöket, szalvétát, poharat hoz, majd leülve

lehajtja fejét, és kezét puhán az ölébe ejtve, imára kucsolja ujjait. Egészen biztos, hogy asztali áldást mondott étkezés előtt.

A büfé felé közeledve nő a tömeg és a hangzavar. Csilingelő kacagás, harsány röhögés és nyerítő vihogás hangja keveredik a monoton morajlásba hajló kavalkádban. Kisebb-nagyobb csoportokba verődött kollégák, kezükben pohárral próbálják megoldani, megfejteni vagy kibeszélni a hétköznap megoldhatatlannak tűnő problémáikat. Amott élteőbb urak csoportja áll, kezükben féldecis, talpas pohár. Ilyenben csak az igazán profik kapják a tömény italt. S hogy tisztességesen növelik a vendéglátósok bevételeit, az abból is látszik, hogy már túl vannak a vidám beszélgetésen. Egyszerre többen is szólnak, ám inkább csak úgy maguk elé, véget ért már az eszmecsere. Időnként meg-megbillen egyikük, osztatlan sikert aratva, derűtséget okozva és vicces bemondásokra készítetve az efféle társaságok elmaradhatatlan tagját, „a jópofát”.

De mit keresek itt én? – kezd el motoszkálni bennem egy gondolat. Mi közöm van nekem a szórakozás ilyen formáihoz? Az nyilvánvaló, hogy a megélhetésünkhöz dolgozni kell. Az ellen sem lehet kifogása senkinek, hogy – bár jó lenne, de – nem végezhetünk mindig kedvünkre való munkát. Egészen biztos, hogy minden munkahelyen és minden munkakörben vannak olyan feladatok, amelyeket kevésbé szívesen teljesít az ember, ám amelyeket kellő alázattal – lehetőleg minél hamarabb – végre kell hajtani. Nos, valami ilyesmi a vállalati buli is. Illetve van, akiknek ilyen. Nem több, mint egy munkahelyi feladat, amelyet tisztességesen el kell végezni – eszmélek rá a válaszra.

Korán jöttem el, még javában tartott a vigasság. Ott-hon a hétvégi este csendje és nyugalma ült a házon és lakóin, s ez a meghitt hangulat sok mindenre magyarázatot adott. Akikért felelősséggel tartozunk, azokért olykor olyan munkát is el kell végezni, amely nem kedvünkre való. Vagy például el kell mennünk oda, ahová magunktól nem mennénk – de elvárják, hogy ott legyünk. Mert ez (is) az ára, hogy mindennap kerüljön kenyér az asztalra. Az azonban, hogy mindeközben miként töltjük az időt, már kizárólag tőlünk függ. Hiszen nem kötelező okvetlenül követni az aktuális trendet és beállni a flörtölők, a magamutogatók vagy a pohár fenekét nézegetők közé!

A konyha viszont egészen kiváló volt.

• GYARMATI GÁBOR

Születésnap sorok

Fenyvesi Félix Lajosnak

A MAI HITVALLÁSOK című televíziós portrészorozat legújabb darabjával ritka értékű karácsonyi utóajándékot kaptunk a vallási műsorok szerkesztőségének evangélikus stábjától, Nagy Lászlótól és munkatársaitól: a LÁTOGATÓBAN FENYVESI FÉLIX LAJOS KÖLTŐNÉL című, minden percében tartalmas, istenhittől és emberszeretettől sugárzó összeállítást. A budapesti televíziósokon kívül hálásak lehetünk a költő szülővárosa, Hódmezővásárhely regionális televíziójának, amelynek munkatársai Fenyvesi Félix hazajáró hűségét gyönyörű város- és tájképekkel viszonzták.

Az Evangélikus Élet és a Luther Kiadó olvasói előnyben vannak a nem evangélikus közönséghez képest, hiszen ők – Önök – a költői művek mellett hosszú ideje olvashatják a keresztyén publicisztikában is jeleskedő, a Protestáns Újságírók Szövetségének Rát Mátyás-életműdíjával méltán kitüntetett szerző emlékeztető JEGYZETLAPJAIT, illetve egyéb kulturális cikkeit és zömében egyházi kiadású köteteit.

Fenyvesi Félix Lajost jómagam 1979 óta ismerem; ekkor közös esten mutatkoztunk be első kötetünkkel az írószövetség klubjában. Személyében olyan emberrel találkozhattam, aki életelvéiben, gesztusaiban és mindenekelőtt életművében az 1617-ben alapított, szászországi székhelyű német evangélikus-református költőcsoport, a Gyümölcsöző Társaság legnemesebb céljainak méltó örököse. Olyan íróember, aki csak szövetséget ismer, érdekszövetséget nem, testvéri barátságokat igen, de bármiféle helyezkedésnek, ügyeskedésnek még az árnyékát sem.

Ezzel szemben – ezt bizonyította mostani portréfilmje is – minden megnyilvánulásában a hűség embere. Hűség a már említett szülővároshoz, Hódmezővásárhelyhez. Továbbá a művészi hajlamokkal megáldott katolikus anyához, a vele szép harmóniában élő, bizonytalan egzisztenciális háttérű, de szeretett egyházát mégis segítő apához s hét esztendővel idősebb, mártírsorsú evangélikus lelkész bátyjához.

Ugyanez a hűség és hála olvasható ki azokból a szavakból is, amelyekkel Fenyvesi Félix Lajos az őt szárnyra bocsátó dr. Grezsa Ferencről és dr. Ilia Mihályról szólt. Vagy éppen Vásárhely két

szellemi pilléremberéről, a Németh László által nagyra értékelt Bibó Lajos íróról, drámai szerzőről, egy ellenzéki „irodalmi szalon” házigazdájáról és Galyasi Miklós költő-muzeológusról. S – korántsem utolsósorban – arról a biztos értékű, egy generációval idősebb poétáról, Vas Istvánról, aki korán felismerte a vásárhelyi fiatalember tehetségét.

Az irodalmi vonatkozások és a szerző előadásában elhangzott, gyerekekhez és felnőttekhez szóló versek mellett különleges értéke is volt a műsor hitvallásos vonulatának, ennek a

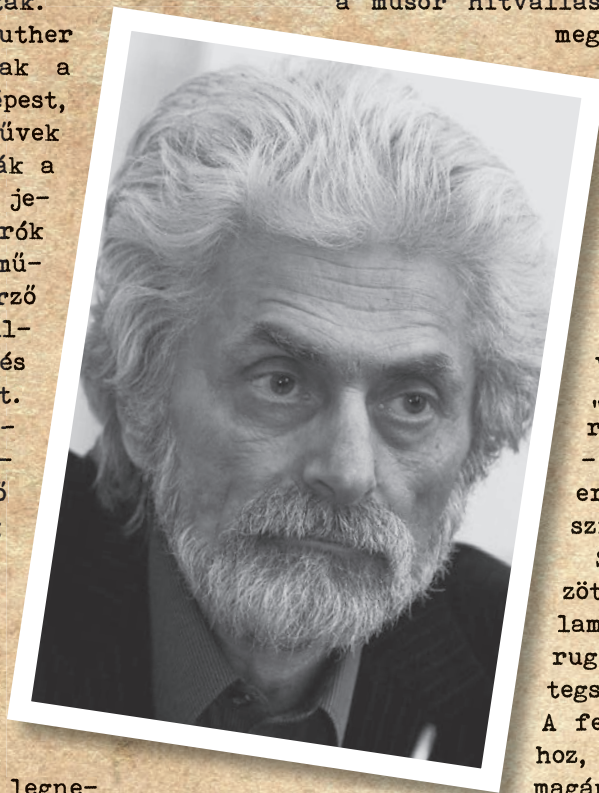
megrázó és hiteles, önelégültség nélküli megtérési krónikának. E nagyon finoman kibontott fejlődésregény lényege: az egykori istenkereső fiatalember negyvennégy évesen, a halál árnyékának völgyében, egy súlyos infarktust követően vált igazán hívő emberré. „Attól kezdve bibliás, karácsonyos ember vagyok” – mondta a költő életének erről a csodaszámba menő, szinte „lázári” időszakáról.

Szűkös körülmények között eltöltött gyerekkor, államvédelmisek által halálra rugdosott báty, halálos betegségek, hosszas útkeresés... A fele is elegendő volna ahhoz, hogy bárki elkeseredett, magának való ember legyen. Nem így Fenyvesi Félix Lajos, aki az

oldott hangnemű beszélgetés során keserveit önsajnálattal helyett mindenkor kedves öncsúfolásba tudta oldani. Amit pedig egy szép mártélyi, Tisza-parti, „fűzfás” képsort követően mondott, azt voltaképpen önmagáról is mondhatta volna: „A fűzfák tavasszal megrázzák magukat – és élnek tovább.”

Kedves Lajos, te, aki sem vallásodat, sem országodat (hazádat!) nem váltogattad soha, de még a barátaidat sem, 2016 januárjában, hetvenedik születésnapod nevezetes havában (és minden időben!) légy jelképesen egy a mindent túlélni képes Tisza-parti fűzfák közül. Ebben a mi nem éppen a szépkorúaknak kedvező világunkban rázd meg magad, élj és alkoss, Isten kegyelméből, sok műfajban, mindnyájunk örömére és épülésére!

• PETRŐCZI ÉVA

Az illanó kegyelem pillanatai

Konok Tamás kiállítása a bibliamúzeumban

A budapesti bibliamúzeum átépítés alatt áll, de könyvesboltja és időszak kiállítótere már fogadja a látogatókat. Fogadja és megajándékozza nyugalommal, csönddel és kiállítással, jelen esetben játékra invitálóval. Konok Tamás – többek között – Kossuth-díjas és Prima Primissima díjas festő a Deák tér után a Ráday utcában is megmutatja számunkra, hogy a művészet nemcsak nézni, látni, gondolkodni, hanem játszani is tanít.

Konok művei nem a látványt ragadják meg. Elrugaskodnak az esetlegességtől, a földi televénytől, a nyomorúságtól. Képeinek rendjében a transzcendencia legyint meg, derűs egyensúlyuk a láthatatlant mutatja fel. A vonalak, formák, idomok és színek harmóniájában megteremtődik az érzelem és értelem egyensúlya.

Delacroix azt várja el a képtől, hogy ünnep legyen a szem számára. Az ünnep nem önmagáért van, hanem a hétköznapiokért: felemel, megtisztít, összeköt múlttal és jövővel, segít a tovább élésben. Konok nagy vásznai ünnepek ebben az értelemben is. A vonalhálók súlypontokat helyeznek el és irányokat szabnak, feszültséget keltenek és szándékot ébresztenek.

A bibliamúzeum falain látható kilencven apró kis kép – a *Mikroludiumok* – látszólag másik világba kalauzol. Amikor a festőt a jártában-keltében észrevett látványok, színek, formai összefüggések, látomások benyomásai inspirálják, ő az illanó kegyelem pillanatait éli meg. Vagy a kegyelem illanó pillanatait. És ebben már ott van az ünnep lehetősége.

„A homo ludens a Homo sapiens nemesisített változata” – olvasható egy frapáns aforizmában. Játsszani több is, más is, mint gondolkodni. Aki játszik, kreativitását veti be a valóság másolásába, újratemtésébe, és azzal együtt, hogy a játék szabályait szigorúan betartja, a véletlen lehetőségeket is kihasználja. A játék tehát a kereteket tágító szabadság.

A játékba bele lehet feledkezni. Nem komoly, nem komolytalan. Nem mechanikus, hanem tudatos. Vagy intuitív. Nem kizáró, hanem összekacsintó. „Csak játszik”: nem azt jelenti, hogy komolytalan dologgal foglalatostkodik valaki. Hanem hogy mással – a szépséggel, a ritmussal, az élet lüktetésével, az átéléssel, a szabadsággal – törődik. A boldog kívülállással. A mimézis, a teremtés, az újratemtés gesztusával.

„Nem az a feladat, hogy megörökítsük a látott világot, hanem az, hogy létrehozzunk egy világot – mondja a mester. – A művészet nem stíluskérdés, hanem az egyéni ideának végsőkéig kiművelt, következetes útja. A művészet filozófia és szelekció, a többi kézügyesség. A műalkotás az isteni

FOTÓ: TORDAI ROBERT

teremtés utánzása egy művész temperamentumán keresztül.”

A mikroludium kicsiny játék. Apró, mint a zenei műfaj, a preludium, amely a barokkban bevezette a nagy művet, előkészítette a témákat, felsorakoztatta az ötleteket. Ilyen játékoknak is felfoghatjuk a kiállítás darabjait – még ha nem készült is mindegyik nyomán méretes akrillkép. Hiszen a játékok közül csak néhány bírja el a monumentalitást.

Ezek a játékok a mester bevallása szerint „indulatból születtek”, hirtelen ötlettől vezérelve, az alkotó öröm önfeledt pillanatait megörökítve. Amolyan jegyzetlapok, amelyekre az ember odafirkant néhány fontos asszociációt, gondolatot, kompozíciót. Végül talán már mindegy, hogy épp mi volt

a játék szabálya: (a Gare du Nordnál talált különös betűkből alkoss grafikus felületet! Oldd meg ugyanazt hidegben/melegben! Tévedsz meg! Forgasd el! Játssz vissza! Vagy mit tudsz kihozni fehérből és feketéből? Esetleg fehéren fehérből?)

A mikroludiumok játékok a néző számára is, „fejlesztő játékok”. Bartók *Mikrokozmoszána*k darabjaira emlékeztető módon egy művészi nyelvet – szerkezeteket, képi gondolkodást, alkotó programot – tanulhatunk belőlük.

Ezek az ötvenes évek óta készülő, apró játékok – képi jegyzetek – többek tehát ötleteknél. Kicsinységükben is önálló, befejezett művek. A különféle technikák (a kollázs, a montázs, a lettrizmus, a papírrelief) és elvek (a konstruktivista szer-

kesztés, a szerializmus, az architektonikus és zenei ritmus) felbukkannak a mester nagy művein.

Az indulat, a játék, a szabad kreálás jegyzetlapjai így válnak egy életművet felölelő festői program bázisképeivé. És az illanó kegyelem pillanatai az ünnep lehetőségévé: „Az életet – így a festő – a mikroörömök teszik elviselhetővé.”

● ZÁSZKALICZKY ZSUZSANNA

Konok Tamás: *Mikroludiumok*. A kiállítás február 12-ig látogatható a Dunamelléki Református Egyházkerület Ráday Gyűjteményének Bibliamúzeumában (1092 Budapest, Ráday u. 28.) hétfőtől péntekig 10–19 óra között.

Imahét a Krisztus-hívők egységéért

„Arra
hívattunk,
hogy az Úr
nagy tetteit
hirdessük!”
(1Pt 2,9)

A legrégebbi lett keresztelőkút Szent Meinhard, a nagy lett evangelizátor idejéből származik. Eredetileg az ikšķilei székesegyházban helyezték el. Manapság az ország fővárosában, Rigában, az evangélikus székesegyház közepén áll. A keresztelőkút elhelyezése a katedrális díszes szószékehez ennyire közel ékesszólóan hirdeti a keresztség és az igehirdetés közötti kapcsolatot és a minden megkereszteltnek szóló hívást, hogy hirdessék az Úr hatalmas tetteit. Ez a hívás képezi a keresztény egységért tartandó imahét (január 17–24.) témáját 2016-ban. Péter apostol első levelének két verse indította Lettország különböző egyházainak tagjait az imahét anyagának elkészítésére.

A régészeti leletek arra mutatnak, hogy Lettország keleti részébe a kereszténységet a bizánci misszionáriusok hozták el a 10. században. A legtöbb feljegyzés azonban a lett keresztény gyökereket a 12. és 13. századra datálja, amikor Szent Meinhard és később más német misszionáriusok is evangelizáló missziót folytattak. A főváros, Riga volt az egyik első város, amely a 16. században befogadta Luther tanait. A 18. században a testvérgyülekezet-missionáriusok (herrnhuti testvérek) élesztették újjá és mélyítették el a keresztény hitet szerte az országban. Az ő utódaik központi szerepet játszottak a nemzeti függetlenség megvalósításában 1918-ban.

A múltnak – a konfliktusok és szenvedések különböző időszakaival együtt – máig észrevehető következményei figyelhetők meg Lettország egyházi életében. Szomorú tény, hogy a korai misszionáriusok és a keresztes lovagok tévesen értelmezték az evangélium üzenetét, tevékenységük nem nélkülözötte az erőszakot. Az

ország évszázadokra a különböző nemzeti és felekezeti hatalmasságok vallási és politikai csatamezejévé vált.

Az országban bekövetkezett politikai változások gyakran a nép vallási hovatartozásának változását is előidézték. Ma Lettország olyan „útkereszteződés”, ahol találkoznak a római katolikus, a protestáns és az ortodox utak. E miatt a sajátos földrajzi elhelyezkedés miatt az ország sokféle keresztény felekezet hazája, de egyik sincs uralkodó helyzetben. Lettország először 1918 és 1940 között – az első világháborút és az orosz, illetve német birodalom bukását követően – létezett önálló államként. A második világháború, majd az azt követő évtizedek a maguk keresztényellenes, totalitárius ideológiájukkal – az ateista náciizmussal és kommunizmussal – pusztulást hoztak Lettországnak és népének, egészen a Szovjetunió 1991-es összeomlásáig.

Ezen évek alatt a keresztények eggyé váltak az evangéliumról szóló közös tanúságtételben, egészen a mártírsorsig. Jézus Krisztusba vetett hitük miatt sokuknak kínzások-

ban, száműzetésben, halálban volt részük. A keresztények felismerték, hogy a királyi papság részesei, amint Péter apostol is írja. A közös szenvedés mély közösséget hozott létre a lett keresztények között. Felfedezték a keresztségben nyert papságukat, s ezen keresztül képesek voltak szenvedésüket felajánlani – Jézus szenvedésével egységben – mások javára.

A Sloskāns Püspök Múzeum (a névadó nyolc évet töltött szovjet lágerekben) ezt a közös tapasztalatot mutatja be. A múzeum falán négy lista található a mártírok és üldözött keresztények névsorával – ők az ortodox, az evangélikus, a baptista és a katolikus egyház tagjai voltak.

A közös éneklés és imádság élménye – beleértve a nemzeti himnuszt: „Isten, áldd meg Lettországot” – döntő hatású volt Lettország függetlenségének visszanyerésekor, 1991-ben. A főváros sok templomában hangzottak el buzgó imádságok a szabadságért. Az énekekben és imádságokban egyesült fegyvertelen emberek barikádokat építettek Riga utcáin, és vállvetve álltak ellen a szovjet tankoknak.

A 20. század totalitárius rendszereinek sötétsége azonban sok embert elidegenített az Atyaistenről szóló igazságtól, a Jézus Krisztusban megjelenő Istentől és az életet adó Szentlélek erejétől. Istennek hála, a posztszovjet korszak ugyanakkor az egyházak újraéledését is elhozta.

A keresztények kis csoportokban gyűlnek össze imádkozásra és ökumenikus istentiszteletre. Annak tudatában, hogy Krisztus kegyelme és világossága még nem jutott el mindenkihez, és nem formálta át Lettország egész népét, továbbra is együtt akarnak dolgozni és imádkozni, hogy a lett társadalmat még mindig elcsúfító történelmi, etnikai és ideológiai sebek begyógyulhassanak.

A keresztény egyházak Lettországban

„Élő ökumené” – ez jellemzi legjobban a mai Lettország helyzetét. A különböző felekezetekben élő keresztények egyre több alkalommal és helyszínen találkoznak

egymással, hogy együtt imádkozzanak, és közösen tanúskodjanak.

E dinamikus fejlődésnek az egyik oka az, hogy a három legnagyobb felekezet lélekszáma megközelítőleg egyenlő, valamint az, hogy nagyon aktívak a kisebb egyházak. Lettország bizonyos értelemben „vízválasztó” a katolikus, a protestáns és

az ortodox felekezetek között. 2011-es adatok szerint a népesség 34,3%-a evangélikus, 25,1%-a római katolikus, 19,4%-a ortodox, illetve óhitű, és 1,2% tartozik az egyéb keresztény egyházakhoz (mint például a baptista, adventista, pünkösdi és egyéb szabadegyházhoz), míg a lakosság 20%-a más vallásúként vagy vallás nél-

külölként azonosítja magát. Lettország hivatalosan hat vallási felekezetet ismer el: evangélikus, katolikus, baptista, ortodox, „óhitű” (old believers) és zsidó.

A megélt ökumené

Bár Lettországban az egyházak nem hozták létre nemzeti tanácsukat, él az ökumené, és gyümölcsöket terem. Az ország keresztényeinek együttműködése létfontosságú, ha azt akarják, hogy Krisztus üzenete eljusson a posztmodern társadalomhoz, amelyre a sokféleség és a vélemények különbözősége jellemző. Elmondhatjuk, hogy a különböző felekezetek kapcsolata és az ökumenikus együttműködés az Úr hatalmas cselekedeteinek hirdetésén alapul.

Rendszeres gyakorlat Lettországban, hogy katolikus, ortodox, evangélikus püspökök és baptista vezetők együtt szólnak a társadalom tagjaihoz etikai, életvédelmi kérdésekben vagy a szociális igazságosság témájában. A római katolikus és az evangélikus egyházak vezetői között meglévő testvéri kapcsolatnak köszönhetően a jelenlegi római katolikus érsek (bíboros) felszentelése Riga evangélikus katedrálisában történt meg.

A különböző egyházak vezetői minden fontos emléknapen – például a nemzeti függetlenség napján, november 18-án is – együtt vannak jelen. Isten ígéje hirdetik, beszédek hangoznak el, és több gyülekezet zenészei működnek közre.

Az ökumenikus együtt munkálkodás egyik platformja – a lett állam bevonásával – az úgynevezett Spirituális Ügyek Ta-

nácsa, amely magában foglalja Lettország történelmi egyházait és a zsidó felekezetet is. A tanács évente ülésezik a miniszterelnök vezetésével.

Az állami iskolákban kiválóan működik az ökumené. A négy fő felekezet közösen dolgozott ki keresztény tanítási anyagot az első három osztály számára, s ezt az Oktatási Minisztérium is jóváhagyta.

A lett keresztény egyházak püspökeinek és lelkészeinek jó kapcsolata azonban túlnyúlik az ökumenikus istentiszteleteken – igazi barátságban gyökerezik. A korábbi századokban létrejött megosztó falak lebontására törekednek, elismerve egymásban az evangélium szolgáját. A katolikus, evangélikus és baptista egyházi vezetők rendszeresen találkoznak. Együtt imádkoznak, dicsérik Istent testvéri közösségben, és megvitatják az aktuális kérdéseket.

Az ökumenikus együttműködés sok szép példáját láthatjuk a közösségek és gyülekezetek szintjén is. Vannak például közösen szervezett evangelizációs programok, amelyek az Alfa kurzuson alapulnak. Közös alkalmakat tart, együtt dolgozik szociális projekteken például Rigában Torņakalna városrész Luther gyülekezete és Āgenskalns baptista közössége.

A madonai keresztény közösségek 2000 óta közösen ünneplik a keresztény egységért tartott imahetet, mindennap másik közösség templomában. Ennek az élménynek, tapasztalatnak a különleges gyümölcse az első lettországi ökumenikus kápolna, amelyben különböző felekezetű keresztények imádkozhatnak. A kápolna ajtaja éjjel-nappal nyitva áll. Katolikusok és evangélikusok váltják egymást, így állandó az imádságos jelenlét.

Az egyházak és a gyülekezetek által szervezett tevékenységek mellett elkötelezett keresztények egyéni ökumenikus kezdeményezései is élnek. Ennek kiváló példája az Igate nevű kis faluban megnyitott Keresztelő Szent János és Mária Magdolna ökumenikus kápolna, amely egyéni kezdeményezésre épült, 2013. január 18-án áldották meg a felekezetek püspökei. A négy fő felekezet tagjai (katolikusok, evangélikusok, ortodoxok és baptisták) használják. A faluban élők együtt imádkoznak a gyermekekért – a megszületettekért és a meg nem születettekért – és az édesanyákért, és igyekeznek segíteni őket.

Egy másik példa az egyéni kezdeményezésre a gaiziņši csúcstalálkozó. Egy laikus keresztény testvér hívta eszmecserére a különböző lett egyházak vezetőit, hogy az ország legmagasabb hegyén, a Gaiziņšon testvéri közösségben együtt imádkozzanak. A vezetők elfogadták a meghívást. A találkozók ideje alatt a hívők folyamatos imádsággal és istentisztelettel támogatták a vezetőket. Ezt a fajta összegyülekezést eddig hétszer szervezték meg, és azóta sok más egyházi vezető is csatlakozott az egybegyűltekhez.

Újságot is útjára bocsátott – tíz évvel ezelőtt – egy laikus hívő. Címe: *Mi az, ami egyesít bennünket?* A lap alapítóját az egyház egysége utáni olthatatlan vágya ösztönözte. Az első lapszám a keresztény egységért tartott imahétre összpontosított. Ezt az első számot huszonnégy további követte, bennük különféle ökumenikus témákkal. Az újságot díjmentesen osztják szét a különböző egyházak helyi közösségeiben.

Ökumenikus együttműködés valóságos meg a különböző imacsoportok életében

(Chemin Neuf, Kékkereszt, Kalnskola, Effata) csakúgy, mint a börtönlelkészi szolgálatban vagy a drog- és alkoholfüggők rehabilitációs központjában, a Betlehem Irgalom Házában. Mindezekben a mozgalmakban és szervezetekben különböző egyházak keresztényei működnek együtt, és mindennapi szolgálatukkal járulnak hozzá a keresztény egységhez.

Lettország gazdag keresztény hagyományai a családi életre is hatással vannak. Nagyon sokan felekezetenként egyes házaságban élnek, így naponta szembesülnek a keresztény egyházak még meglévő megosztottságával. Tapasztalni ezt az esketési ceremóniákban, a gyerekek hitoktatásának területén, a vasárnapi istentisztelet-, miselátogatás során. A gyakorló keresztények számára a legfontosabb az úrvacsorai/eucharisztikus közösség kérdése.

A keresztény családoknak még azokkal a kérdésekkel is szembe kell nézniük, amelyeket a modern, globalizált társadalom vet fel. A szolgáló családoknak szentelt Kána Testvériség már 1994 óta aktív Lettországban. 2006 óta szerveznek ökumenikus családi fesztiválokat a rigai hatóságokkal karöltve, hogy felhívják a figyelmet a családdal kapcsolatos kérdésekre, és erősítsék a családokat. Ezeket az eseményeket különösen a lett szabadegyházak támogatják, természetesen a három nagy felekezet közreműködésével.

Az evangelizáció szempontjából nagyon fontos a média. Egy ökumenikus csapat keresztény programokat készít, amelyeket rendszeresen közvetít a Lett Állami Rádió. E programokban nagy hangsúlyt kap a lett keresztények közötti egység és testvériség. Az Emmanuels katolikus videoinformációs központ tévéprogramokkal jelentkezik *Vertikale* címmel a televízió 1-es csatornáján. A programok arra összpontosítanak, ami összeköti a keresztényeket. Az adások készítői Krisztus tanúit keresik az ortodox, a katolikus, az evangélikus és a baptista közösségekben. Mindezek mellett működik egy evangélikus rádióállomás is, a Lett Keresztény Rádió, amely sok ökumenikus vonatkozású programot sugároz.

Minden év nagypéntekén számos lett város utcáin ünneplik a keresztutat; többek közt Kuldigában, Valmierában, Madonában, Liepājában, Rigában. Az ökumenikus keresztutat a Rigai Érsekség Katolikus Ifjúsági Központja szervezi. A katolikusokon kívül sok ezer evangélikus, baptista, pünkösdi és egyéb felekezetű hívő is részt vesz rajta. A menet élén a különbö-

ző egyházak püspökei és vezetői haladnak egymás mellett. A keresztút megszokott tartalma mellett különböző felekezetű színművészek a témához illő jeleneteket adnak elő. Ez az imádság nemcsak vallásos, lelki módon egyesíti az embereket, de kulturális síkon is. Ezekben a közös, áhítatos pillanatokban a keresztút imádságában minden keresztény eggyé válik: „Imádunk Téged, Krisztus, és dicsőítünk Téged, mert Szent Kereszted által megváltottad a világot!”

Az ökumenikus mozgalom kihívásai

Lettországban biztos alapjai vannak az ökumené fejlődésének, mert egyik egyház sem uralkodó, domináns, és sok a közös, ökumenikus megnyilvánulás. Ugyanakkor el kell ismerni, hogy ezeket viszonylag kicsiny csoportok érzik sajátjuknak, akik nyitottak az ökumenikus kapcsolatokra, míg sok keresztény közömbös vagy egyenesen ellenséges velük szemben.

Egy másik kihívás, hogy Lettországban hiányzik az egyházak közötti hivatalos teológiai dialógus bizottsága, holott sok

olyan téma vetődik fel, amely ökumenikus megoldást sürgetne. Az e kérdésekben való egyetértés biztosan motiválná a laikusokat, hogy még inkább elköteleződjenek az ökumené iránt.

Mondhatjuk, hogy Lettországban az ökumené fejlődése nagyrészt a személyes kapcsolatokon és testvériségen alapul, amely biztosítja az ökumenikus események sikeres megvalósítását. Sok esetben egy-egy egyház vállalja a kezdeményező szerepet, de a felelősséget az egyházak nem osztják meg. A lelkes hívek kis csoportja viseli a terhek nagy részét. Az egyházak számára az a feladat, hogy megtalálják az ökumenikus kezdeményezésekért viselt felelősség egyenlő megosztásának módját.

Végül a lelki közösségben való növekedés számára nagyon fontos kihívás a politikai helyzet, amely gyengíti a testvériség kötelekeit a Lett Ortodox Egyházhoz (a Moszkvai Patriarchátus alatt) tartozó keresztényekkel. A kapcsolatok elmélyítésének új lehetőségeit kell majd keresni ezen a területen. ●

A szöveg forrása a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia és a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa kiadásában megjelent imaheti füzet

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok,
velem vannak
a lapjaim.

WWW.DIGITALSTAND.HU

Olvassa
az Evangélikus Élet
digitális változatát!

Jutalom és feladat kereszténynek lenni

Édesapja református, édesanyja katolikus, őt is katolikusként keresztelték – mondta Kovács Ákos Kossuth-díjas zenész lapunknak. Hozzátette: ma már nincs jelentősége a felekezetek közötti különbségeknek, szerinte a testvéri viszony a fontos. Ákossal a szegedi Tágas Tér Fesztiválon beszélgettünk.

– Mást vagy másként játszol egy egyházi szervezésű fesztiválon, mint egy világi bulin?

– Ugyanazt a műsort adtuk elő Szegeden, a Tágas Tér Fesztiválon, mint például a soproni VOLT-on vagy máshol a turné során. De ez nem azt jelenti, hogy ide világi műfajt hoztunk, hanem hogy Sopronba is olyan műsort vittünk, ami egy egyházi szervezésű fesztiválon is érvényes. A dolog az, hogy ahhoz szóljak, aki meghallgat. Ha nincs tisztában a hivatkozásrendszerrel, az sem baj, majd kicsírázik benne az érdeklődés, ha akarja. Ha meg nem akarja, akkor én is hiába akarom.

– Hogyan minősítenéd akkor a saját műfajod? Van, aki szerint dicsőítés.

– A dicsőítés „körön belüli műfaj”, aki bent van, annak triviális, aki kint van, annak idegen. Nekem más a dolgom. Féltreértés ne essék: tisztelem azokat, akik ezt a műfajt képviselik, de egy áttétel nélküli dicsőítő ének soha nem fog bekerülni az országos rádiókba, míg az *Igazán* című dalom refrénjét minden koncerten együtt éneklő több ezer ember. „Nem kérek mást, csak elég időt, igazán érteni, szeretni őt.” Ezt a refrént a VOLT-on harmincezer, Szegeden, a Tágas Téren csaknem tizenöt ezer ember énekelte.

Ez nagy csoda, ez az igazi jutalmam: arról beszélhetek, ami érdekel, és néha még akkor is hat, ha a közönség egy része talán nem is tudja, miről szól a dal. De együtt énekeljük. Meggyőződésem, hogy visszahat rájuk, talán nem tudatosan, ta-

lán nem tömegesen, de néhányan biztosan utánanéznék, hogy miről is van itt szó. Így volt *Az utolsó hangos dalnál* is: „Ha minden pecsét felszakad, / elsötétül majd a Nap, / de lesz, aki semmitől se fél, / lesz, aki örvend, ünnepel, / hogy a Megszabadító így jön el, / és a remény újra él.” Nem saját döntés volt ez az irány, a kilencvenes évek elején még azt sem tudtam, hogy miről írtam *A Megváltó* című Bonanza-dalt. Csak évekkel később jöttem rá, számomra is akkor kezdett tartalommal megtelni.

– Mikor jöttél rá?

– Nem hitben nőttek fel. Felnőtt fejjel tapogattam rá erre a dologra. Persze van, hogy eltévedek, de legalább van tudomásom róla, hogy létezik helyes út, amin járni kéne.

– Abból, amit mondasz, feltételezhetném azt is, hogy református vagy. A felnőttkori eszmélésed miatt kérdem, hogy választottad a katolikus egyházat, vagy beleszületted?

– Ebbe születtem, ahogy a legtöbb ember. Apám református, édesanyám katolikus volt, ő ragaszkodott hozzá, hogy katolikus templomban kereszteljenek. Többnyire tisztában vagyok a különbségekkel, de nem érzek éles határokat a felekezeteink között. Lehet arról beszélni, hogy a katolikus templomban nagy-e a pompa – református barátaim ezzel szoktak cinkelni –, lehet viccelődni azzal, hogy „málnás édesség”, de talán ez nem is sértő már. Nézetem szerint a mai világban minden jelentőségét elvesztette ez a fajta különbözőség. A gyerekeink

FOTÓK: KISS TAMÁS

ökumenikus iskolába járnak, soha semmi-féle felekezeti ellentétet nem tapasztaltam. Hadd mondjak egy nagyon egyszerű hasonlatot: ha ég a ház, nem az a legnagyobb probléma, hogy van-e wifi.

Jutalomnak élem meg, hogy keresztény vagyok. A szüleim nem gyakorolták a hitüket, de az összes családi ünnepünk „sátoros” ünnep volt. Tehát a forma megvolt, már „csak” tartalommal kellett megtölteni, amikor az ember magára eszmélt. A liberális kollégák szeretnek mindenkit szentfázéknak beállítani, aki hitre vergődött – persze engem is. De én ízig-vérig világi ember vagyok, csak éppen szeretném a tekintetemet a jó irányon tartani, mert szeretem hinni, hogy van jó irány. Ez a minimálprogram.

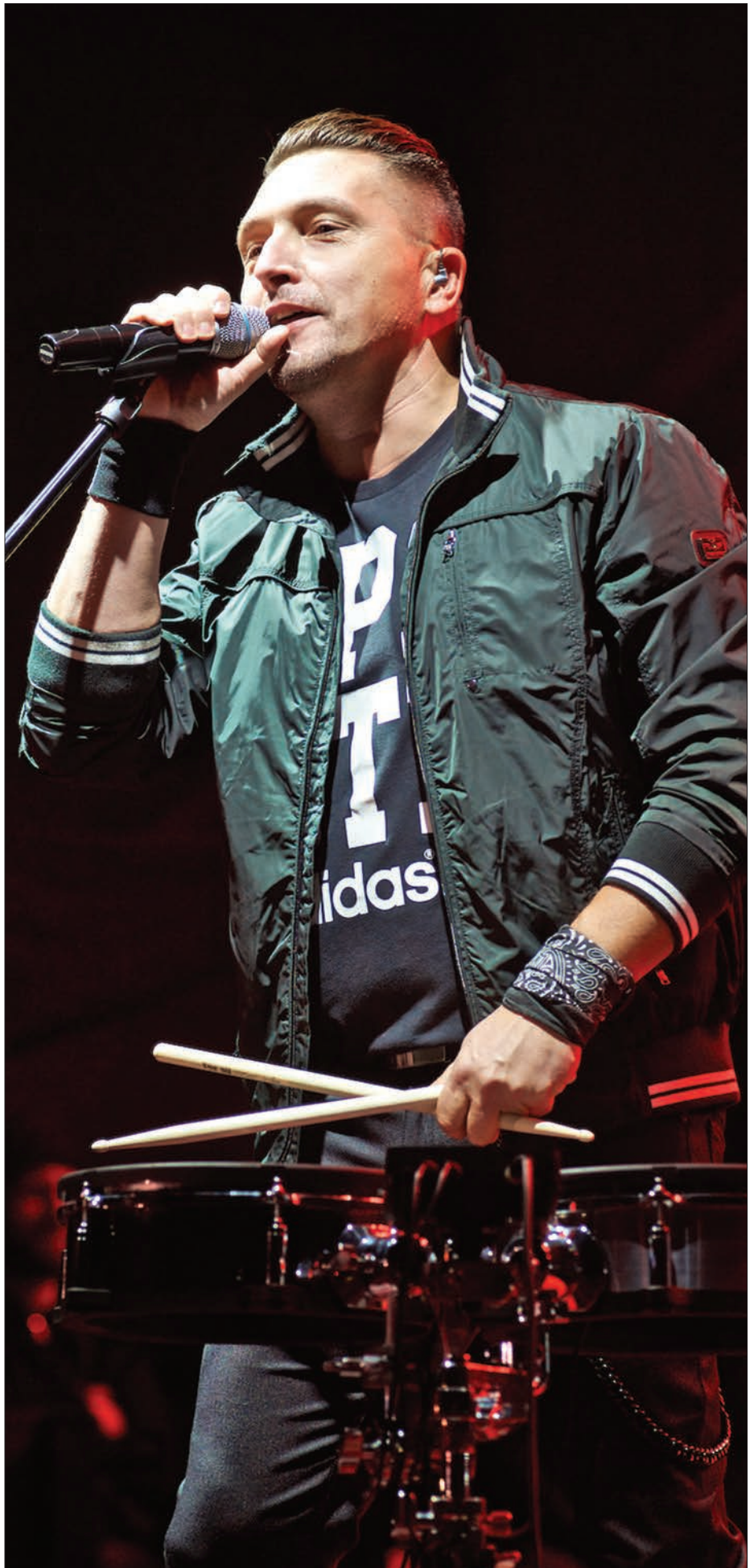
– De nem minden dalod bibliai alapú, vagy szól Jézusról.

– Az nem is lenne jó. Más is érdekel. Az embernek vannak vágyai, lázadó pillanatai, ezekből lesznek a szerelmes és haragos nóták. Ilyen is van. Joggal jegyzik meg a fekete öves keresztény hallgatók, hogy Ákosnak nem minden dala keresztény. Szoktam erre mondani, hogy miért, neked minden perced az? Úgy kelsz már reggel? Én fájós derékkal és torzonborzan ébredek, össze kell raknom magamat, meg kell fészülködnöm, szóval: ember vagyok.

Amikor gyónni megyek a bazilikában szolgáló Farkas atyához, nyolcvanhét évének minden derűjével végighallgat, és mindig megkérdezi: „Ezt most megbántad, vagy elmesélted nekem?” Pontos kérdés! Aztán ha szégyellem, hogy megint ugyanazzal jövök hozzá, azt mondja, még mindig jobb, mintha mindig új bűnökkel jönnél. Gondolj a tanítványokra, akiket kétezer évvel ezelőtt választott magának Jézus. Talán nem bűn kimondani, hogy elég szedett-vetett társaság volt. Ott éltek a csoda valóságában, a saját szemükkel látták Jézus csodáit, a szentségét, a tudását, az egyik mégis elárulta harminc ezüstért, a másik meg háromszor is megtagadta. Akkor mi, akik időben és térben is messzebből követjük, miért izguljunk? Persze botlunk, de emberek vagyunk. Az eszmei cél a megszentelődés, de a legtöbbünknek ez a földön nem megy. Az utópiák megvalósításától tartózkodjunk, de ne mondjunk le róluk – mert van remény.

● HEGEDŰS MÁRK

Az interjú eredetileg a Reformátusok Lapja 2015. november 15-i számában jelent meg.

Házi veréb

Biztosan a ti környéketeiken is élnek verebek. Figyeld meg őket, és írd meg szerkesztőségünknek, mit tapasztaltál velük kapcsolatban! Ha az állatkertben jársz, megnézheted, ráül-e a veréb valamelyik állatkerti állat hátára. Le is tudod ezt fényképezni? Küldd el a fotót számunkra! Címünk: Evangélikus Élet szerkesztősége, 1091 Budapest, Üllői út 25.; e-mail: evelet@lutheran.hu.

Megfejtések: 1. Kékesfőhérvár alapon foltosak. 2. A karaván. 3. Egyet se, mert ugrálva jár.

Neve nagyon találó, mert csak az emberi településeken – városokban, falvakban, tanyákon – érzi jól magát, erdőbe nem megy. Mára az egész világon elterjedt, mert ahol eredetileg nem élt – például Észak- és Dél-Amerikában, Új-Zélandon vagy Ausztráliában –, oda az emberek telepítették be.

Csinos madár. A hím fejtetője, sapkája szürke, torka és begye fekete. A tojó egyszínű barnásszürke. A házi verebek mindenütt ott vannak. Csiripelnek a tetőkön, az eresz szélén, aratás után csapatosan a tarlókat járják. Ha valaki búzát szór a galambok vagy tyúkok elé, ők is nyomban ott teremnek, és igyekeznek minél több szemet felszedni.

Szerintem a legjobban az állatkertben érzik magukat. Egyik kifutóból a másikba repülnek, bebújnak a rácson, és hol a majmoknál, hol az elefántoknál, hol a zebráknál laknak jól. Néha felülnek a nagyállatok hátára is.

A házi veréb állandó madár, egész évben nálunk van. Fűszálakból, papírdarabkákból, széna- és szalmaszálakból készült kócos fészkeit épületek zugaiba, tetőcserepek alá építi, de néha elfoglalja a molnárfecskék eresz alatt lévő sárfészkeit is. Ezt a bejárónyílásból kilógó széna- és szalmaszálak árulják el. A fészkek belsejét sok-sok pihetollal béleli puhára.

A verebek az afrikai szövőmadarak rokonai, erre utal, hogy gyakran fákon is építenek fészket, akár több pár is egymás közelében. A párok évente kétszer vagy háromszor költenek, egyszerre öt-hat fiókát nevelnek. Rovarokkal és gyommagvakkal táplálják őket, ezt a kicsinyek kirepülése után néhány napig még folytatják.

A házi veréb tápláléka rendkívül változatos, gyommagvakat, elszórt gabonaszemeket, morzsákat, rovarokat fogyaszt, de még a kutya tálkájából is torkoskodik. Nem félénk, de óvatos és élelmes madarak, körülöttünk élnek, rengeteg érdekes megfigyelésre kínálnak lehetőséget.

• SCHMIDT EGON

Kérdések:

1. Vajon milyen színűek a verébtőjások?
2. A verébnek van egy nagy madárellensége. Melyik az?
3. Hányat lép a veréb egy esztendőben?

Mennyei Atyám!

Elhatároztam, hogy nagyon fogok figyelni: talán meghallom a madárdalban, a szüleim szavában vagy éppen egy csendes gondolatban a te üzenetedet. Olvasom a Bibliát, és elmegyek a templomba is, hogy találkozhassem veled. Ugye te is várod?

Kövessd útjukon a bölcseket! Írd a válaszokat a megfelelő számok után! Segítségre lehet a Bibliából Mt 2,1-12.

1. A bölcsek egyik ajándéka.
2. A bölcsek „vezetője”.
3. Így hívták a királyt.
4. „Hol kell megszületnie a...?”
5. Előtte borultak le a látogatók.
6. Ezt kaptak a bölcsek álmukban.
7. Ilyen rangú város Betlehem.

Ha összeolvasod a csillaggal jelölt mezők betűit, be tudod írni a hiányzó szavakat: „Lábam előtt _____ a te _____.”

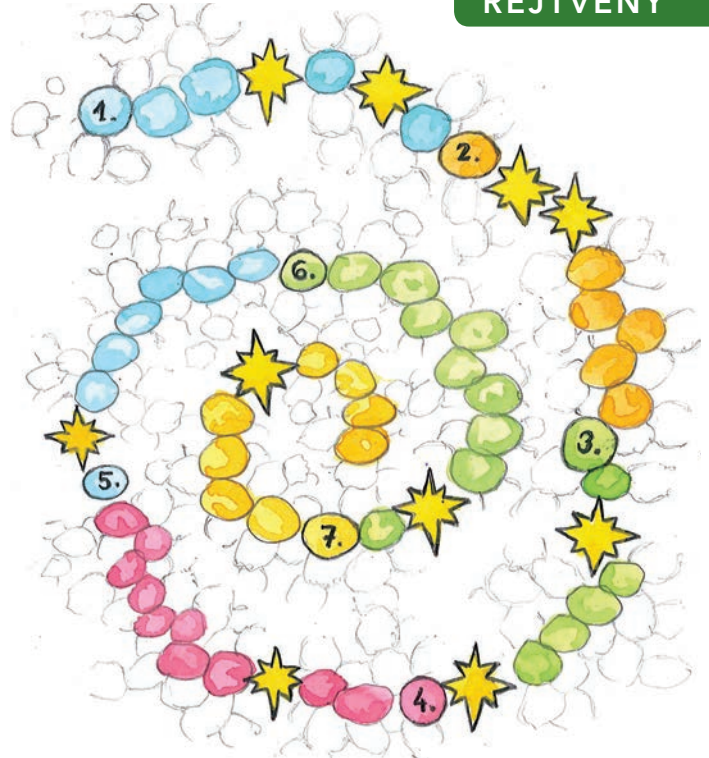
A helyes megfejtést szerkesztőségünk címére beküldők között jutalmat sorsolunk ki.

Ma is szól Isten?

Az emberek sokféle eszközt használnak gondolataik közlésére, amikor nincs alkalmuk szemtől szemben találkozni: levelet írnak, sms-t küldenek, telefonálnak vagy skype-olnak, üzennek valaki mással. Istennek is rengeteg ötlete van, hogyan szólítson meg bennünket. A bölcsek esetében a csillagot használta eszközü. Ismerünk olyan történetet, amelyben valaki az álmán keresztül értette meg Isten szavát. Nekünk, ma élő embereknek pedig csodálatos kincsünk a Biblia. Ha nyitott szívvel olvassuk történeteit, azt vesszük észre, hogy rajtuk keresztül Isten személyesen minket szólít meg: biztat, figyelmeztet, tanácsol, vigasztal, bátorít.

REJTVÉNY

Készíts mécsest!

Új nap - új kegyelem

Vasárnap (január 10.) *Eltávolítottam testükből a kőszívet, és hússzívet adok nekik, hogy rendelkezéseim szerint éljenek, törvényeimet megtartsák és teljesítsék.* Ez 11,19–20a (2Kor 5,17; Mt 3,13–17; Róm 12,1–3[4–8]; Zsolt 2) A vízkereszt utáni első vasárnappal kezdődő hét ószövetségi igéi az Isten iránt engedelmes szívet és az engedelmes szívből fakadó engedelmes élet gyümölcseit állítják elénk. Mai igénk szerint az Isten akarata iránt érzékeny „hússzív” Isten ajándéka. Ajándék, amelyet Isten megígér, ajándék, amelyet tőle újra meg újra el kérhetünk. Ma kezdődik az Aliansz-imahét, majd jövő vasárnap kezdődik az ökumenikus imahét: kérjük Istent a testvéri közösségben, hogy ajándékozzon meg bennünket iránta érzékeny szívvvel! Ez a szív meghallja Istent és meglátja a felebarátot. Nagyon tud fájni a saját bűnöm és a világ nyomorúsága miatt. Nagyon tud örülni, ha benne és rajta keresztül Isten akarata győz a gonosszal szemben. Élő szív.

Hétfő (január 11.) *Gyönyörködj az Úrban, és megadja szíved kéréseit!* Zsolt, 37,4 (Mk 11,24; ApCsel 10,37–48; Mk 2,13–17) Az Istentől kapott élő szív fel tudja fogni Isten szépségét és jóságát. Belefeledkezik Istenbe, megerősödik általa, bátorságot merít belőle. Ezért mer igazán nagyot kérni Istentől. Ekkor „az én szívem” már olyat mer kérni, amit a régi kőszív még meg sem láthatott. Többé nem a rossz kompromisszumok útvesztőjében kínlódó élet ideig-óráig tartó túlélésének kellékeit kéri, hanem azokat az indításokat, amelyek lényegi változásokhoz vezetnek a magam életében is, mások életében is, a világ életében is.

Kedd (január 12.) *Az emberek igaz uralkodója, az istenfélő uralkodó olyan, mint a fölkelő nap reggeli fénye.* 2Sám 23,3–4a (ApCsel 20,28; 1Kor 2,11–16; Mk 2,18–22) Nagy áldás a közösség számára az istenfélő vezető. Megbízhatunk benne, hiszen tudjuk, hogy Isten akarát keresve hozza meg a döntéseit. Nem azért tudjuk, mert ezt mondja magáról, hanem azért, mert nap mint nap ezt tapasztaljuk. Amit mond, összhangban van azzal, amit tesz, mindez pedig összhangban van azzal, amit az Istentől kapott szívünk nekünk is diktál, s amit a Szentírás megerősít. Az istenfélő vezető irányítása nyomán a közösségben felszabadulnak az alkotó energiák, kialakul a szeretetben gyökerező rend.

Szerda (január 13.) *Vele leszek a nyomorúságban, kiragadom onnan, és megdicsőítem őt.* Zsolt 91,15 (Zsid 2,15; Róm 8,26–30; Mk 2,23–28) Az élő szívvel megajándékozott ember különösen közel kerülhet az ajándékozó Istenhez, ha szenved. A szenvedés ugyanúgy fáj neki is, mint másnak, a veszteség ugyanúgy megbéníthatja, az igazságtalanság ugyanúgy megszüllheti benne is a keserűséget. Mindezekkel szemben ugyanúgy küzd, mint mindenki más, de nem egyedül küzd. A szenvedéssel küzdve érti meg igazán, hogy mit ér az ajándék szív, és kicsoda az ajándékozó Isten.

Csütörtök (december 14.) *Nem mondja többé Sion lakója, hogy beteg, az ott lakó nép bűnei bocsánatot nyernek.* Ézs 33,24 (Mk 2,5; Ef 1,3–10; Mk 3,1–6) Az élő szív áldásai nem válnak azonnal nyilvánvalóvá, lépésről lépésre ismerhetjük meg őket. A kőszívű ember hozzászokhatott a nyomorúságaihoz, betegségeihez, büntudatához. Megörökölhette a korábbi nemzedékektől, hozzátehetette a saját „eredményeit” is, második természetévé válhatott a rossz. Mint fantomfájdalmakat akkor is érezheti őket, ha már nincsenek. Ahogyan egy súlyos balesetből lábadozónak meg kell tanulnia járni, úgy kell az élő szívűnek is megtanulnia, hogy az új szívével érezzen. A régi elmúlt, új jött létre, újuljanak meg az érzések, a reflexek, a gesztusok és a gondolatok is.

Péntek (január 15.) *Te ismersz engem, Uram! Látod, mert megvizsgáltad, hogy tied a szívem.* Jer 12,3a (1Kor 4,5; Kol 2,1–7; 1Tim 1,1–11) Egy néhány tízezer forintos műszaki cikk vásárlásakor garanciajegyet kapunk, amely útba igazít a szakszerviz felé is. Az élő szív sokkal kényesebb, de a szerviz is sokkal gondosabb, hiszen az élő Úr vizsgálja meg, néha kérésünk nélkül is. A vizsgálat hibákat is feltárhat, ilyenkor ne ijedjünk meg, és ne tegyünk úgy, mintha minden rendben lenne. Inkább legyünk hálásak a hiba feltárásáért, amelyet a javítás követ, majd az öröm: „Tied a szívem!”

Szombat (január 16.) *Ne legyen más istened rajtam kívül!* 2Móz 20,3 (Mt 6,24a; Mt 6,6–13; 1Tim 1,12–20) Végül minden ezen múlik: Kicsoda a mi Istenünk? Ha a teremtő, a szabadító, a törvényadó, a prófétákon keresztül megszólító, a szenvedésben vigasztaló, Jézus Krisztus mennyei Atyja, akkor él a szívünk, és örömmel arathatjuk le az engedelmes élet gyümölcseit. De sose lépünk túl ezen a mindent eldöntő kérdésen.

● CSEPREGI ANDRÁS

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja – megjelenik kéthetente

Ára: 450 Ft

E-mail: evelet@lutheran.hu. • EvÉlet on-line: www.evangelikusélet.hu. • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu. Előfizetés: elofizetes@evelet.hu. • Szerkesztőség: 1091 Budapest, Üllői út 25. fszt. 2. Tel.: 20/824-5519; fax: 1/486-1195. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.ball@lutheran.hu). Főszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSÁNNA (matetot@gmail.com). Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu). Rovatvezetők: KENDEH K. PÉTER - Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA - A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), LACKNERÉ PUSKÁS SÁRA - Gyermekeknek (keszniegyul@gmail.com), TAMÁSY TAMÁS - Új nap - új kegyelem (tamytam@t-online.hu). Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: KENDEH K. PÉTER (peter.kendeh@lutheran.hu). Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN. Árusítja a kiadó. Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302. Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldünk vissza.

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

2016.
július 7–10.

Budapest,
Tüskecsarnok

„Ti vagytok a föld sója” Mt 5,13

A közép-európai keresztény találkozó hat nemzet egyházainak rendezvénye, amelyet a régió különböző városaiban tartanak két-, illetve háromévenként. Görlitz, Prága, Pozsony, Drezda és Boroszló (Wrocław) után 2016-ban Budapest várja a résztvevőket.

A 2016. július 7–10. között zajló, a tervek szerint három-négyezer főt megmozgató nemzetközi összejövetel házigazdája a Magyarországi Evangélikus Egyház, mottója pedig a Máté evangéliumából jól ismert jézusi üzenet: „Ti vagytok a föld sója” (5,13).

Egy esztendővel a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulója előtt a találkozó különböző panelbeszélgetéseinek, előadásainak, koncertjeinek és egyéb programjainak a célja a lelki és szellemi feltöltődésen túl az, hogy valódi „sóvá” válhassunk egyházunkban és gyülekezeteinkben.

Regisztrációra 2016. január 15. és március 31. között lesz lehetőség a foldsojatalalkozo.hu hivatalos oldalon. Az ezen időszakban regisztrálók szállást és étkezést is igényelhetnek majd, továbbá a határidőig jelentkező résztvevőknek az egyházkerületek anyagi támogatást is tudnak nyújtani.

A találkozóra külön hívjuk a gyülekezeti és egyházi kórusokat is. A kórusok azontúl, hogy tizenkét budapesti templomban adhatnak koncerteket, közösen részt vehetnek Kodály *Budavári Te Deum* című művének előadásában.

Mindezek mellett a szervezők számos sportprogrammal (foci, röplabda, sárkányhajó), keresztény könnyűzenei koncerttel, Láthatatlan színházzal, érdekes panelbeszélgetésekkel szeretnék megszólítani a fiatalabb generációt is.

Áldott, találkozásokban gazdag új évet kívánnak „A föld sója” találkozó szervezői!

Előadások

Áhítatok, bibliatanulmányok és istentiszteletek

Fórumok

Kórusok

Koncertek

Lehetőségek piaca

Ti vagytok

a föld sója

Közép-Európai Keresztény Találkozó

BUDAPEST

Foci- és röplabdabajnokságok

Ifjúsági programok

Láthatatlan színház

Városnézés

Teremtésvédelem

EZ AZ A NAP! bemutatja
NEXT LEVEL WORSHIP NIGHT

OPEN HEAVEN

River Wild
EUROPE TOUR

BUDAPEST SPORTARÉNA
2016. FEBRUÁR 2. 19 ÓRA

JEGYEK ÉS CSOPORTOS KEDVEZMÉNYEK: EZAZANAP.HU, TEX.HU

